

БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА

В СУЧАСНОМУ СВІТІ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

Ю. І. Когут

БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

Київ

SIDCON
INTERNATIONAL
CONSULTING COMPANY

Дакор

2026

*Посібник рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
від 29 вересня 2025 року (протокол № 15/687)*

Рецензенти:

Василь Остап'як — доктор політичних наук, доцент, професор кафедри публічного управління, адміністрування і національної безпеки Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Віталій Толуб'як — доктор наук з державного управління, професор, заступник начальника Головного управління Пенсійного фонду України в Тернопільській області.

В'ячеслав Шарий — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту та державної служби Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Когут Ю. І.

К 60 Безпекова політика в сучасному світі / Ю. І. Когут — Київ : Консалтингова компанія «СІДКОН»; ВД «Дакор», 2026. — 472 с.

ISBN 978-617-8255-09-1

Книга присвячена актуальним питанням сьогодення — безпечним політикам на міжнародному, національному та корпоративному рівнях на фоні активізації та посилення процесів світового руху в напрямку багатополарності, зростання гібридних загроз, загострення геополітичного суперництва та боротьби за ресурси, міжнародного тероризму, ускладнення регіональних конфліктів, зростання нелегальної міграції тощо. Особливу увагу приділено процесам глибокої кризи сучасної системи міжнародних відносин, сформованої після Другої світової війни та заснованої на спільних інституціях, інтегрованих економіках і глобальній архітектурі безпеки. При цьому особливий наголос зроблено на важливості врахування у процесі побудови ефективної системи корпоративної безпеки глобальних тенденцій, геополітичних ризиків, специфіки місцевих економіко-політичних еліт, політики держави, національних стратегій безпеки.

Книга стане у нагоді науковим співробітникам та аналітикам, державним управлінням, фахівцям із захисту об'єктів критичної інфраструктури, представникам бізнесу, які займаються поточними та стратегічними питаннями розвитку й безпеки бізнесу в умовах сучасних безпекових викликів у світі. Крім того, матеріал книги може бути використаний у навчальних цілях.

УДК 327-049.5

*Усі права на матеріал належать ТОВ «Консалтингова компанія «СІДКОН».
Копіювання або використання фрагментів матеріалу можливе тільки
з письмового дозволу ТОВ «Консалтингова компанія «СІДКОН».*

© КОГУТ Ю. І., 2026
© ТОВ «Консалтингова компанія
«СІДКОН», 2026

ISBN 978-617-8255-09-1

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
ВСТУП	11
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ І СКОРОЧЕНЬ	15
1. МІЖНАРОДНЕ БЕЗПЕКОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ І ЗАГРОЗИ	17
1.1. Міжнародне безпекове середовище в умовах геополітичних викликів, зміни однополярного світу і гібридних загроз ХХІ століття	17
1.2. Система міжнародної безпеки: сучасні тенденції та новітні виклики	29
1.2.1. Загострення геополітичного суперництва та боротьба за ресурси. Сучасні виміри глобальної безпеки в енергетичній, економічній та продовольчій сферах	36
1.2.2. Неконтрольоване поширення зброї масового ураження та звичайних озброєнь	45
1.2.3. Загострення регіональних воєнних конфліктів. Моніторинг найбільших воєнних конфліктів останнього часу	49
1.2.4. Світові ядерні сили. Ядерне роззброєння, контроль над озброєннями та нерозповсюдження	61
1.2.5. Актуалізація проблематики безпечного застосування штучного інтелекту та космічної безпеки, пов'язаної із захистом критичної супутникової інфраструктури	69
1.2.6. Контроль за торгівлею товарами подвійного використання і зброєю	98
1.2.7. Міжнародний тероризм як загроза глобальній та національній безпеці	100
1.2.8. Зростання нелегальної міграції та неврегульованість прикордонного режиму	103
1.3. Криза розвитку міжнародних політичних утворень, метою яких є забезпечення міжнародної або регіональної безпеки	108

1.3.1. Необхідність формування нової архітектури світової безпеки та побудови нових державних систем та інституцій безпеки, які враховують зміни у політиці США, Євросоюзу, Китаю, НАТО	108
1.3.2. НАТО: основні виклики і загрози в умовах формування нового глобального середовища безпеки	112
1.3.3. Роль НАТО в міжнародній безпеці. Зміна ролі НАТО як гаранта безпеки Євросоюзу	119
1.3.4. Інші регіональні політичні утворення (ООН, ОБСЄ, БРІКС, ОДКБ тощо) та їх роль у глобальному безпековому середовищі	130
1.4. Гібридна війна як сучасний спосіб ведення війни: її характерні ознаки та застосовний інструментарій	148
1.4.1. Новітні технології та інструменти гібридної війни сучасного типу	148
1.4.2. Гібридний вплив агресора на країну-жертву через економічно-фінансові важелі та корупцію. Втручання у вибори як розповсюджена гібридна технологія	165
1.4.3. Кіберпростір як сфера геополітичного протистояння. Кібервійни та кібератаки як сучасні напрями гібридних конфліктів	173
1.4.4. Енергетичні війни як важлива складова гібридної війни та як загроза міжнародній та національній безпеці	177
1.4.5. Заходи протидії гібридним проявам у міждержавному протистоянні	186
1.5. Ризики функціонування міжнародного криптовалютного ринку. Боротьба за світове лідерство на ринку криптовалюти	191
1.6. Міжнародний ринок золота: схильність до спекуляцій та волатильності	198
2. РЕГІОНАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ	204
2.1. Пріоритетні загрози міжнародній безпеці на глобальному рівні. Карта ризиків країн Великої сімки (G7)	204
2.2. Європейська система регіональної безпеки: розроблена консенсусна модель безпеки та реальний стан безпекової ситуації в ЄС	208
2.2.1. Новітні загрози європейській безпеці	208
2.2.2. Енергетична криза в Європі: прогалини у реформуванні енергоринку	214

2.2.3. Енергетична політика Європейського Союзу	222
2.2.4. Прийняття Стратегії ЄС із забезпечення підготовленості Союзу (EU Preparedness Union Strategy) для посилення спільних спроможностей та координації зусиль у сферах оцінювання ризиків, кризового управління та зміцнення стійкості ЄС	227
2.2.5. Напрями розбудови, трансформації та основні ознаки сучасної архітектури європейської безпеки	234
2.3. США як головний актор у сфері міжнародної безпеки в умовах переходу до багатополярності у світі	248
2.3.1. Найбільші загрози національній безпеці США. Щорічний звіт Департаменту внутрішньої безпеки США «Оцінка загроз країні» (Homeland Threat Assessment) 2024 р.	248
2.3.2. Еволюція глобального лідерства США у сучасній системі міжнародних відносин	256
2.3.3. Стратегічні пріоритети у сфері національної безпеки: сучасний досвід США	267
2.4. Торговельні війни, агресивна тарифна політика у світі та транспортні коридори: виклики й загрози міжнародній безпеці	272
2.4.1. Торговельні війни сучасності: мета, інструменти та наслідки	273
2.4.2. Хронологія торговельних війн останнього часу: причини, цілі, результати	278
2.4.3. Сучасний «великий» перерозподіл транспортних коридорів у світі	299
2.5. Зростаюча економічна взаємозалежність країн та безпекова криза у світі	311
3. ПОЛІТИКА КОРПОРАТИВНОЇ БЕЗПЕКИ: НЕОБХІДНІСТЬ МОДЕРНІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІКО-ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН	314
3.1. Загрози корпоративній безпеці в умовах економічної та політичної нестабільності у світі	314
3.1.1. Ідентифікація сучасних загроз корпоративній безпеці	314
3.1.2. Чинники (індикатори), які свідчать про послаблення корпоративної безпеки	340
3.1.3. Напрями проведення аудиту корпоративної системи безпеки бізнесу. Широке трактування аудиту, який має бути проведений на корпоративному рівні, його складові	345

3.1.4. Створення приватних моделей загроз безпеці бізнесу в контексті сучасної міжнародної практики	348
3.2. Політика корпоративної безпеки суб'єктів господарювання державного та недержавного секторів	353
3.2.1. Напрями й інструменти створення ефективної системи безпеки суб'єктів господарювання	353
3.2.2. Напрями забезпечення й основні складові системи корпоративної безпеки: триада «Політика — ресурси — інформація»	359
3.2.3. Розроблення Політики безпеки суб'єктів господарювання. Конструктивні та деструктивні Політики корпоративної безпеки. Елементи Політики корпоративної безпеки	362
3.2.4. Антикорупційний корпоративний аудит	371
3.2.5. Роль конкурентної розвідки у забезпеченні безпеки бізнесу ..	384
3.2.6. Створення систем підтримки прийняття рішень на корпоративному рівні	392
3.3. Ціна корпоративної безпеки	396
3.3.1. Оцінка результативності конкурентної розвідки на корпоративному рівні	396
3.3.2. Межі відповідальності служби корпоративної безпеки	405
3.3.3. Типові критерії оцінювання ефективності діяльності служби корпоративної безпеки. Взаємодія служби безпеки з іншими підрозділами суб'єкта господарювання. Контроль діяльності служби безпеки	412
ВИСНОВКИ ЩОДО СУЧАСНИХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ НА ГЛОБАЛЬНОМУ, НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА КОРПОРАТИВНОМУ РІВНЯХ	418
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	422
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ПОСІБНИКА	453
ПРО АВТОРА	460

ПЕРЕДМОВА

Сучасні виклики та загрози національній безпеці України, зокрема повномасштабна російська військова агресія, вимагають глибокого переосмислення та оновлення теоретичних і практичних підходів до її забезпечення. У цьому контексті особливої ваги набуває наукове обґрунтування впровадження Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020, оскільки саме вона має стати фундаментом для формування цілісної та адекватної відповіді на актуальні для нашої держави загрози.

Водночас, попри наявність чинного законодавства та доктринальних розробок, існує нагальна потреба в подальшому розвитку теоретичного розуміння ключових понять та категорій, що становлять основу національної безпеки, а також у системному баченні механізмів її реалізації.

У цьому контексті науково-практичне видання Юрія Когута «Безпекова політика в сучасному світі» набуває особливої наукової ваги та практичного значення. Наявність такого роду науково-практичних видань належним чином сприятиме, зокрема, й підготовці фахівців з національної безпеки.

У 2025 році в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу, єдиному в регіоні, відкрито нову спеціальність

Ігор ЧУДИК

Іван ЛОПУШИНСЬКИЙ

«Національна безпека» (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності), на якій, по суті, заповнено весь ліцензований обсяг місць.

Ця освітня програма зорієнтована на безпеку енергетичної інфраструктури та її захист — як фізичний, так і кіберзахист. Це міждисциплінарна освітня програма, що дасть можливість майбутнім фахівцям отримати основні знання, щоб працювати в системі енергетичного забезпечення держави, у відповідних службах безпеки саме таких підприємств.

Для забезпечення належної підготовки фахівців за означеною спеціальністю Вчена рада університету своїм рішенням від 27 серпня 2025 року перейменувала випускову кафедру публічного управління та адміністрування на кафедру публічного управління, адміністрування і національної безпеки.

Особлива подяка Генеральному директору та власнику Консалтингової компанії «СІДКОН» (Україна), кандидату юридичних наук, полковнику, доценту кафедри публічного управління, адміністрування і національної безпеки ІФНТУНГ Юрію Когуту, автору науково-практичного видання «Безпекова політика в сучасному світі», за підготовку до друку такого оригінального і своєчасного посібника.

Упевнені, що пропоноване науково-практичне видання, як й інші підготовлені раніше і подаровані університету Юрієм Когутом книжки, буде надійним підґрунтям у підготовці фахівців з національної безпеки в ІФНТУНГ та інших ЗВО України.

Ігор ЧУДИК,

*професор, ректор Івано-Франківського національного технічного
університету нафти і газу*

Іван ЛОПУШИНСЬКИЙ,

*професор, завідувач кафедри публічного управління, адміністрування
і національної безпеки Івано-Франківського національного технічного
університету нафти і газу*

Книга Ю. І. Когута «Безпекова політика в сучасному світі» (2025 р.) є ґрунтовним дослідженням трансформації системи безпеки в умовах переходу до багатопольярного світу. Спираючись на двадцятирічний досвід консалтингової компанії «СІДКОН» і понад 300 джерел (звіти Мюнхенської конференції 2025 р., SIPRI тощо), автор аналізує міжнародні, національні та корпоративні аспекти безпеки. Дослідження має чітку структуру, матеріал викладено логічно, дотримано баланс між теорією та практикою.

Валентин ЯКУШИК

Ю. І. Когут застосовує новаторський інтегративний підхід, поєднуючи геополітику з корпоративною безпекою. Концепція «тріади безпеки» (політика — ресурси — інформація) та аналіз штучного інтелекту як «зброї майбутнього» (з посиланням на Акт про ШІ ЄС 2024 р.) є оригінальними для української літератури. Базуючись на міжнародних джерелах, автор адаптує їх до українського контексту.

У посібнику розглянуто сучасні глобальні виклики: багатопольярність, послаблення ролі ООН і НАТО, торговельні війни (США — Китай, США — ЄС), а також енергетичну кризу та кіберзагрози. Особливо актуальними є розділи про гібридні війни, криптовалютні ризики та транспортні коридори, зокрема китайський «Один пояс — один шлях». Для українських читачів книга цінна рекомендаціями щодо адаптації до поствоєнних реалій, зокрема через посилення кібербезпеки та дипломатії.

Практичне значення роботи полягає у чіткому висвітленні інструментів для державних і бізнес-структур: моделей протидії гібридним загрозам, антикорупційного аудиту, оцінки ефективності служб безпеки. Розділи про корпоративну безпеку (захист від рейдерства, інформаційних атак) містять практичні поради, зокрема створення дієвих

систем підтримки рішень. Видання слугуватиме цінним посібником з політології та менеджменту для науковців, управлінців і студентів, сприяючи стратегічному мисленню в умовах глобальної нестабільності.

«Безпекова політика в сучасному світі» — актуальне, оригінальне та практично орієнтоване дослідження, що заповнює прогалини в українській безпековій літературі та пропонує конструктивні рішення для України і світу.

Валентин ЯКУШИК,

*доктор політичних наук, кандидат юридичних наук,
професор, голова наглядової ради аналітичного
центру «Український інститут політики»*

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Arcos R., Smith H. Digital Communication and Hybrid Threats. Presentation. *Icono*. 2021. No. 19 (1). P. 1–14.
2. Banasik M. How to Understand the Hybrid War. *Securitologia*. 2015. No 1. P. 19–34.
3. Benefit of an EU strategic innovation agenda — Cost of non Europe. European Parliamentary Research Service. ESPAS. URL: https://espas.secure.europarl.europa.eu/orbis/system/files/generated/document/en/EU%20strategic%20innovation_FINAL.pdf.
4. Berliner Zeitung. «Новий Шовковий шлях» як безпрограшний проект для Китаю та інших країн-учасниць. *Борисфен Інтел*. 2023. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/noviy-shovkoviy-shlyah-yak-bezprograshniy-proekt-dlya-kitayu-ta-inshih-krajin-uchasnic/>.
5. BRICS summit highlights concerns over tariffs and Middle East tensions. 2025. July 07. URL: <https://brusselsreporter.com/europe/2025/brics-summit-highlights-concerns-over/>.
6. Chi Kong Chyong, Slavkova L., Tcherneva V. Europe's alternatives to Russian gas. URL: https://ecfr.eu/article/commentary_europes_alternatives_to_russian_gas311666/.
7. CNN дізнався, яку саме протисупутникову зброю, за даними США, може розробляти Росія. *Європейська правда*. 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/02/17/7179849/>.
8. Commission unveils the White Paper for European Defence and the ReArm Europe Plan/Readiness 2030. 2025. Mar 19. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_793.
9. Crypto. *Whitehouse*. 2025. URL: <https://www.whitehouse.gov/crypto/>.
10. Cybersecurity & Infrastructure Security Agency. Strategic Plan 2021–2025: Building Resilient Systems for National Security. Washington D. C.: CISA, 2021. 56 p.
11. Defence Expenditure of NATO Countries (2014–2024). URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/6/pdf/240617-def-exp-2024-en.pdf.
12. Eagleson D. Захист нашої критичної супутникової інфраструктури: важливість космічної інфраструктури для людства і її статус в НАТО. 2023. URL: <https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2023/10/24/zahist-nasho-kritichno-suputnikovo-nfrastrukturi-vayolivist-kosmchno-nfrastrukturi-dlya-lyudstva-status-v-nato/index.html>.
13. EU admits it can't guarantee \$600B promise to Trump. 2025. *Politico*. URL: <https://www.politico.eu/article/eus-600bn-us-investment-will-come-exclusively-from-private-sector/>.

14. EU Must Limit Reliance on US Energy, Germany's Habeck Says. *Bloomberg*. 2025. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-01-21/europe-must-not-rely-too-much-on-us-energy-habeck-warns>.
15. G7 industry ministers agree to cooperate on AI, supply chains, presidency says. *Reuters*. 2024. URL: <https://www.reuters.com/world/g7-agreed-align-rules-ai-italian-presidency-says-2024-03-14>.
16. G7 домовилася про узгодження правил щодо штучного інтелекту. *Європейська правда*. 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/03/14/7181755>.
17. Global Innovation Index 2022. What is the future of innovation-driven growth? *WIPO*, 2022. 266 p. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2022-en-main-report-global-innovation-index-2022-15th-edition.pdf>.
18. Global Risks Report 2024. URL: <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024/>.
19. 'The Great Fragmentation' Driving Conflict: World Peace Plummets. 2025. URL: <https://www.visionofhumanity.org/the-great-fragmentation-driving-conflict-world-peace-plummets>.
20. Homeland Threat Assessment 2024: The Department of Homeland Security (DHS) Intelligence Enterprise. 38 p. URL: https://www.dhs.gov/sites/default/files/2023-09/23_0913_ia_23-333-ia_u_homeland-threat-assessment-2024_508C_V6_13Sep23.pdf.
21. Jacobs A., Lasconjarias G. NATO's Hybrid Flanks: Handling Unconventional Warfare in the South and the East. *Research Paper (NATO Defense College)*. 2015. No 112. P. 1–12.
22. Joint Communication to the European Parliament, the European Council, the Council, the European economic and social committee and the committee of the regions on the European Preparedness Union Strategy. Brussels, 26.3.2025. JOIN(2025) 130 final. URL: <https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/d/d/workspace/SpacesStore/b81316aba513-49a1-b520-b6a6e0de6986/file.bin>.
23. Joseph R. Biden Jr. Executive Order on America's SupplyChains. *The White House*. February 24, 2021.
24. Kaja Karlson, Andreas Paraskevopoulos, Adam Dudas. Забезпечення стійкості промислового потенціалу НАТО: як рішення, ухвалені на саміті НАТО в Гаазі, зміцнять оборонну промисловість Альянсу. *NATO*. 2025. URL: <https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2025/06/26/index.html>.
25. Lewis Krauskopf, Saqib Iqbal Ahmed. US stock market loses \$4 trillion in value as Trump plows ahead on tariffs. *Reuters*. 2025. URL: <https://www.reuters.com/markets/us/investors-flee-equities-trump-driven-uncertainty-sparks-economic-worry-2025-03-10/>.
26. Lord Robertson. «НАТО понад усе»: Нова ера для оборони Сполученого Королівства. *NATO*. 2025. URL: <https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2025/07/10/index.html>.

27. Luttwak E. Coup d'État: A Practical Handbook. London: Allen Lane, 1968.
28. Mark A. Green. China Is the Top Trading Partner to More Than 120 Countries. 2023. URL: <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/china-top-trading-partner-more-120-countries>.
29. Microsoft про втручання у вибори США: «найбільш небезпечний момент» буде за 48 годин до голосування. *Радіо Свобода*. 2024. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-microsoft-ssha-vybory-vtruchannia/33126009.html>.
30. MSC Munich Security Conference-Vorsitzender Heusgen: „Es schlägt jetzt die Stunde Europas“. 2025. URL: <https://www.bmvg.de/de/aktuelles/msc-vorsitzender-heusgen-es-schlaegt-jetzt-stunde-europas-5887726>.
31. Multipolarization. Munich Security Report 2025. 150 p. URL: https://securityconference.org/assets/02_Dokumente/01_Publikationen/2025/MSR_2025/Multipolarization_%E2%80%93_Munich_Security_Report_2025.pdf.
32. Munich Security Report 2025. URL: <https://securityconference.org/en/publications/munich-security-report/>.
33. National Defense Strategy USA 2022. URL: https://media.defense.gov/2022/Oct/27/2003103845/-1/-1/1/2022-NATIONAL-DEFENSE-STRATEGY-NPR-MDR.pdf?utm_source=substack&utm_medium=email.
34. NATO Allies step up multinational capability delivery cooperation. NATO. 2025. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_236514.htm?selectedLocale=en.
35. Oskar Mortensen. How Many Users Does ChatGPT Have? Statistics & Facts (2025). URL: <https://seo.ai/blog/how-many-users-does-chatgpt-have>.
36. Pierre-Olivier Gourinchas. Global Current Account Balances Widen, Reversing Narrowing Trend. 2025. URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2025/07/22/global-current-account-balances-widen-reversing-narrowing-trend>.
37. Questions and answers on ReArm Europe Plan/Readiness 2030. 2025. Mar 19. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_25_790.
38. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending Regulations (EC) No 300/2008, (EU) No 167/2013, (EU) No 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 and (EU) 2019/2144 and Directives 2014/90/EU, (EU) 2016/797 and (EU) 2020/1828 (Artificial Intelligence Act) (Text with EEA relevance): PE/24/2024/REV.1. Document 32024R1689. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401689.
39. Resolution adopted by the General Assembly on 7 December 2022: A/RES/77/41. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n22/738/92/pdf/n2273892.pdf?OpenElement>.
40. Rio de Janeiro Declaration: Strengthening Global South Cooperation for a More Inclusive and Sustainable Governance. 2025. July 06. URL: <https://brics.br/en/documents/presidency-documents/250705-brics-leaders-declaration-en.pdf>.

41. Rosenau J. The study of political adaptation. L.: N.Y., 1981.
42. Russell C. EU's pledge for \$250 billion of US energy imports is delusional. *Reuters*. 2025. URL: <https://www.reuters.com/business/energy/eus-pledge-250-billion-us-energy-imports-is-delusional-2025-07-28/>.
43. Russia Mulls Big Purchases of 'Friendly' FX to Stem Ruble's Rise. 2022. *Bloomberg*. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-09-01/russia-mulls-buying-70-billion-in-yuan-friendly-currencies>.
44. Saudi Arabia Is Open To Discuss Non-Dollar Oil Trade Settlements. 2023. URL: <https://oilprice.com/Energy/Energy-General/Saudi-Arabia-Is-Open-To-Discuss-Non-Dollar-Oil-Trade-Settlements.html>.
45. Schmid Johann. Der Archetypus hybrider Kriegführung. Hybride Kriegführung vs. Militärisch zentrierte Kriegführung. *Österreichische Militärische Zeitschrift (ÖMZ)*. 2020. Heft 5. P. 570–579.
46. Secretary Marco Rubio with Megyn Kelly of The Megyn Kelly Show. Interview. Washington, DC. U. S. Department of State. 2025. Jan 30.
47. Shaping Europe's digital future. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>.
48. Stein J., Cocco F. How four U.S. presidents unleashed economic warfare across the globe. *The Washington Post*. 2024. Jul 25. URL: www.washingtonpost.com/business/interactive/2024/us-sanction-countries-work/.
49. Strategic Defence Review Making Britain Safer: secure at home, strong abroad. 2025. 144 p. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/683d89f181deb72cce2680a5/The_Strategic_Defence_Review_2025_-_Making_Britain_Safer_-_secure_at_home_strong_abroad.pdf.
50. Taran Ye. Evolution of the world order system. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. № 2. P. 206–211.
51. Trump Signs Order to Create a 'Crypto Reserve'. 2025. URL: <https://www.nytimes.com/2025/03/06/technology/trump-crypto-reserve-executive-order.html>.
52. Trump threatens extra 10% tariff on countries that align with 'Anti-American' BRICS policies. *CNBC*. 2025. URL: <https://www.cnbc.com/2025/07/07/trump-says-countries-aligning-with-brics-bloc-will-face-extra-tariff.html>.
53. Updated Defence Production Action Plan. *NATO*. 2025. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_236518.htm.
54. Vilnius Summit Communique: NATO. 2023. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_217320.htm.
55. Wagdy A. A "Multipolar World": A Transformation in the Global System. *Modern Diplomacy*. 2022. Oct 17. URL: [/moderndiplomacy.eu/2022/10/17/a-multipolar-world-a-transformation-in-the-global-system/](https://moderndiplomacy.eu/2022/10/17/a-multipolar-world-a-transformation-in-the-global-system/).

56. 10 conflicts to Watch in 2024. Foreign Policy. 2024. URL: foreignpolicy.com/2024/01/01/conflicts-2024/.
57. 5 major threats to US national security in 2024. URL: <https://thehill.com/policy/defense/4386053-five-major-threats-to-us-national-security-in-2024/>.
58. Азербайджан повернув собі Карабах. Чи дійсно це кінець багатолітнього конфлікту? BBC. 2023. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c4nx4z2lzzzo>.
59. Албул С. Експерти та топ-менеджери зі сфери штучного інтелекту порушили питання ризику вимирання людства внаслідок розвитку технології. URL: https://lb.ua/tech/2023/05/31/558025_eksperti_topmenedzheri_zi_sferi.html.
60. Американська розвідка оприлюднила звіт про втручання у вибори президента США. *Голос України*. 2021. URL: <http://www.golos.com.ua/article/343439>.
61. Андріанова І. К., Боборикіна Л. Я., Гончаренко І. В. Загальні аспекти розвитку конкурентної розвідки в Україні. С. 79–81. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/91536/20-Andrianova.pdf?sequence=1>.
62. Андрій Сибіга взяв участь у міністерському засіданні Ради Україна-НАТО на саміті Альянсу в Гаазі: Міністерство закордонних справ України, 2025. URL: <https://mfa.gov.ua/news/andrij-sibiga-vzyav-uchast-u-ministerskomu-zasidanni-radi-ukrayina-nato-na-samiti-alyansu-v-gaazi>.
63. Андрушків Б. М., Малюта Л. Я. Економічна та майнова безпека бізнесу: навч. посібник. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2016. 180 с.
64. Арні А., Наконечна Є. Трамп вирішив підвищити до 50% мита на сталь і алюміній. DW. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/tramp-virisiv-pidvisiti-do-50-mita-na-stal-i-aluminij/a-72742716>.
65. Артемчук О. В БРІКС підтримали ініціативу РФ про створення власної зернової біржі. *Економічна правда*. 2024. URL: <https://epravda.com.ua/news/2024/06/28/715940/>.
66. Артемчук О. Путін просуває ідею зернової біржі БРІКС, щоб позбутися залежності від долара. *Економічна правда*. 2024. URL: <https://epravda.com.ua/news/2024/10/23/720937/>.
67. Багатополярний світ у контексті відносин США та Китаю. URL: <https://spilno.org/article/bahatopolyarnyi-svit-u-konteksti-vidnosyn-ssha-ta-kytayu>.
68. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру. *Економіка і прогнозування*. 2006. № 1. С. 7–25.
69. Беняс В. Роль НАТО у формуванні європейської системи безпеки: практичний досвід для України. *Вісник Прикарпатського університету*. Серія: Політологія. 2025. Вип. 20. С. 69–75. URL: <https://journals.pnu.if.ua/index.php/politology/article/view/224/219>.
70. Березіна А. Мюнхенська конференція з безпеки стартує сьогодні. Головні теми та програма MSC 2025. *РБК-Україна*. 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/myunhenska-konferentsiya-bezpeki-startue-1739465130.html>.

71. Березіна Л. М., Братанов Б. В. Характерні особливості конкурентної розвідки та промислового шпигунства підприємств. *Інтелект XXI*. 2020. № 2. С. 22–27.
72. Березовська-Чміль О., Кобець Ю. Політичний конфлікт гібридного типу: глобальний та регіональний виміри. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*. 2020. № 23 (8). С. 93–101. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11440/1/1545-Текст%20статті-2833-1-10-20201109.pdf>.
73. Белесков М. «Тимчасові стратегічні настанови у сфері національної безпеки» адміністрації Дж. Байдена: ключові положення. Національний інститут стратегічних досліджень, 2021. С. 1–5.
74. Битва за Карабах: чому Азербайджан пішов у наступ? *РБК-Україна*. 2023. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/bitva-karabah-chomu-azerbaydzhan-pishov-nastup-1695200443.html>.
75. «Біла книга з питань європейської оборони — Готовність 2030»: план розбудови європейського оборонного потенціалу: Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД), 2025. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/bila-knyha-z-pytan-yevropeyskoyi-oborony-hotovnist-2030-plan>.
76. Білецький В. Агресорний технологічний вплив на масову свідомість на тлі східно-українського конфлікту. *Гібридна війна: in verbo et in praxi*: монографія: Донецький національний університет імені Василя Стуса; під. заг. ред. проф. Р. О. Додонова. Вінниця: ТОВ «НіланІТД», 2017. С. 175–236.
77. Білий дім оприлюднив рекомендації щодо регулювання криптовалют. *Forklog*. 2025. URL: <https://forklog.com.ua/news/bilyj-dim-oprylyudnyv-rekomendatsiyi-shhodo-regulyuvannya-kryptovalyut>.
78. Білий дім презентував план регулювання криптовалют у США. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/08/01/155808486/>.
79. Білик П. Акт: Нова ера регулювання штучного інтелекту в Європі. 2024. URL: https://biz.ligazakon.net/analytcs/229744_a-akt-nova-era-regulyuvannya-shtuchnogo-ntelektu-v-vrop.
80. Білоус С. П., Самойленко Л. Я., Бандунко Л. М. Інноваційні підходи до забезпечення національної безпеки: міжнародний досвід та перспективи впровадження. *Публічне управління та адміністрування*. 2024. № 2. С. 19–24.
81. Блінкен: у 2024 році на виборців у багатьох країнах чекатиме «потік брехні» та дезінформації. *Радіо Свобода*. 2024. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-blinken-vyboory-dezinformatsiya/32867574.html>.
82. Богданович В. Ю., Бадрак В. В. Конкурентна розвідка та промислове шпигунство. *Сучасний захист інформації*. 2014. № 1. С. 16–22.

83. Богданьок О. Ставили на коліна і змушували їсти, як собак: у в'язницях США мігрантів утримують у тяжких умовах — звіт HRW. *Суспільне*. 2025. URL: <https://suspilne.media/1071853-stavili-na-kolina-i-zmusovali-isti-ak-sobak-u-vaznicah-ssa-migrantiv-utrimuut-u-tazkih-umovah-zvit-hrw>.
84. Бойко С. Тиск на бізнес: чи змінив ситуацію мораторій на процесуальні дії та аудит проваджень. *Економічна правда*. 2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/08/19/718103/>.
85. Бондаренко В. Д. Сучасний огляд на геополітичний трикутник Китай-Іран-Росія у контексті контрбалансу сили США у регіоні Близького Сходу. *Політикус*. 2023. Вип. 4. С. 113–120. URL: http://politicus.od.ua/4_2023/4_2023.pdf.
86. Бондарева Х. США розпочали новий раунд торгової війни: Трамп розіслав листи кільком державам. *Європейська правда*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/07/8/7215414/>.
87. Бондарева Х. Трамп пригрозив додатковими тарифами країнам, які підтримують БРІКС. *Європейська правда*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/07/7/7215324/>.
88. Борсуковський Ю. В., Бурячок В. Л. Роль і місце вищих навчальних закладів у створенні системи інформаційної та кібернетичної безпеки України. *Сучасний захист інформації*. 2017. № 1. С. 34–40.
89. Брезгунова Л. Гібридна війна: історичні приклади. 2022. URL: <https://pressassociation.org.ua/ua/istorichni-prikladi-gibridnoi-vijni/>.
90. Британія, США, ЄС та Китай підписали першу декларацію про небезпеку штучного інтелекту. *Європейська правда*. 2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/11/2/7172668>.
91. БРІКС — прихована загроза для України, чи просто клуб, до якого ми не ходимо. *Інтент*. 2023. URL: <https://intent.press/publications/world/2023/briks-prihovana-zagroza-dlya-ukrayini-chi-prosto-klub-do-yakogo-mi-ne-hodimo/>.
92. Будьте на крок попереду: Ключова статистика конкурентної розвідки на 2024 рік. URL: <https://www.ranktracker.com/uk/blog/stay-ahead-of-the-game-key-competitive-intelligence-statistics-for-2024/>.
93. Бульвінський А., Васильєв О., Добровольська А. Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія. Київ: Фенікс, 2017.
94. Бурич М. Адміністрація Трампа розглядає можливість відмовитися від командування НАТО в Європі. *Главком*. 2025. URL: <https://glavcom.ua/world/world-politics/administratsiya-trampa-rozhljadaje-mozhlivist-vidmovitisja-vid-komanduvannja-nato-v-jevropi-1050184.html>.
95. Буряченко О. Великий перерозподіл транспортних коридорів та Україна. 2024. URL: <https://politcom.org.ua/velykyj-pererозpodil-transportnyh-korydoriv-ta-ukrayina>.

96. Буряченко О. В. Безпекові виклики геополітики XXI століття: вектори та пріоритети політики безпеки. *Політикус*. 2024. Вип. 3. С. 157–163.
97. Буряченко О. В. Сучасні виклики глобальної безпеки: енергетичні, економічні, продовольчі аспекти. *Вісник НТУУ «КПІ»: Політологія. Соціологія. Право*. 2024. Вип. 3(63). С. 28–34.
98. Бусол О. Ю. Потенційна небезпека штучного інтелекту. *Інформація і право*. 2015. № 2 (14). С. 121–128. URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/boypnsi_14_2_2015.pdf.
99. В ЄС набув чинності перший у світі закон про штучний інтелект: що він передбачає. URL: https://duikt.edu.ua/ua/news-1-2685-13020-v-es-nabuv-chinnosti-pershiy-u-sviti-zakon-pro-shtuchniy-intelekt-scho-vin-peredbachae_novini.
100. В Україні стрімко зростає кількість справ про рейдерство. *Главком*. 2024. URL: <https://glavcom.ua/country/criminal/v-ukrajini-strimko-zrostaie-kilkist-sprav-pro-rejderstvo-1007009.html>.
101. Вашингтон застерігає Кремль від газового шантажу. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/news/story/2006/05/printable/060504_vilnius_summit_oh.
102. Величко К. Економічне лідерство США в системі сучасних міжнародних економічних відносин. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2991/2911>.
103. Вереньова Д. Замість Європи: чи змогла Росія знайти нові ринки збуту газу. *24 канал*. 2025. URL: https://24tv.ua/ukrayina-pripinila-tranzit-rosiyskogo-gazu-znayde-rosiya-2025_n2720027.
104. Веденєєв Д. В., Семенюк О. Г. Сутнісні риси та функціональні компоненти сучасної неконвенційної (гібридної) конфліктності. *Стратегічна панорама*. 2021. № 1–2. С. 30–47.
105. Витік особистої інформації. URL: <https://stopfraud.com.ua/cybersecurity-in-work/vytik-osobystoyi-informatsiyi-i316>.
106. Виявлення та аналіз корозійних інвестицій в українську економіку як елементу гібридної війни: Аналітичний звіт (частина I). К.: Аналітичний центр вивчення та протидії гібридним загрозам, 2023. 59 с. URL: <http://cascht.com/wp-content/uploads/2024/01/Russian-Corrosive-Invements-CIPE-FINAL-UKR.pdf>.
107. Виявлення та аналіз корозійних інвестицій в українську економіку як елементу гібридної війни: Аналітичний звіт (частина II). К.: Аналітичний центр вивчення та протидії гібридним загрозам, 2023. 70 с. URL: <http://cascht.com/wp-content/uploads/2024/01/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B7%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96%D1%96%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%97-%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82-%D1%83%D0%BA%D1%80-FIN.pdf>.

108. Відлер О. М. Загальноєвропейський досвід протидії нелегальній міграції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 2. С. 72–76. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2016/18.pdf.
109. Війна в Україні та інші конфлікти у світі у 2024 році — Foreign Policy. *Голос Америки*. 2024. URL: <https://www.holosameryky.com/a/piat-konfliktiv-u-sviti-v-2024/7420577.html>.
110. Війна у Нагірному Карабаху: історія конфлікту. *Прямий*. 2020. URL: https://prm.ua/viyna-u-nagirnomu-karabahu-istoriya-konfliktu/#google_vignette.
111. Війни інформаційної епохи: міждисциплінарний дискурс: монографія; за ред. В. А. Кротюка. Харків: ФОП Федорко М. Ю., 2021. 558 с. URL: <http://library.dnu.dp.ua/vijni.pdf>.
112. Війни-XXI: полігібресія Росії. К.: Центр глобалістики «Стратегія XXI» в рамках проєкту «Антарес». 2017. 244 с. URL: <https://geostrategy.org.ua/storage/app/public/files/nodes/1/book/1/Xa8si15867659506KcE7.pdf>.
113. Вінокуров Я. Нова лихоманка: чому ціни на золото б'ють рекорди і як його купити. *Економічна правда*. 2025. URL: <https://epravda.com.ua/finances/nova-lihomanka-chomu-cini-na-zoloto-b-yut-rekordi-i-yak-yogo-kupiti-808474>.
114. Воєнні аспекти протидії «гібридній» агресії: досвід України: монографія; за заг. ред. А. М. Сиротенка. Київ: НУОУ ім. Івана Черняховського, 2020. 176 с. URL: https://nuou.org.ua/assets/monography/mono_gibr_viin.pdf.
115. Войтко С., Савицька О., Стасишина О. Автоматизовані системи управління як ефективні засоби прийняття управлінських рішень. *Вісник Львівського університету*. 2007. Вип. 37. С. 257–263.
116. Войціцька В. Азербайджанський газ через Україну: прихована російська схема. *Економічна правда*. 2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/08/21/718307/>.
117. Волович О. Чи збережуть США своє лідерство у світі? *Борисфен Інтел*. 2024. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/chi-zberezhut-ssha-svoe-liderstvo-u-sviti/>.
118. Володимир Зеленський провів спільну зустріч із президентами Євроради та Єврокомісії і Генсеком НАТО: Офіційне Інтернет-представництво Президента України, 2025. URL: <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-proviv-spilnu-zustrich-iz-prezidentami-y-98621>.
119. Вонс Р. Держпереворот у Нігері: чи причетний «Вагнер». *Главком*. 2023. URL: <https://glavcom.ua/world/world-politics/vijskovij-perevorot-u-niheri-944962.html>.
120. Вонс Р. Штучний інтелект маркуватиме створений контент водяними знаками. URL: <https://glavcom.ua/techno/hitech/shtuchnij-intelekt-markuvatime-stvorenij-kontent-vodjanimi-znakami-944470.html>.
121. Вонс Р. Штучний інтелект може створити біологічну зброю? Сенатори США занепокоєні. URL: <https://glavcom.ua/techno/hitech/shtuchnij-intelekt-mozhe-stvoriti-biolohichnu-zbroju-senatori-ssha-zanepokojeni-945224.html>.

122. Ворожбит О. На порозі багатополярного світу? Про що говорить новий звіт Мюнхенської безпекової конференції. *Український тиждень*. 2025. 13 лютого. URL: <https://tyzhden.ua/na-poroz-bahatopoliarnoho-svitu-pro-shcho-hovoryt-novyy-zvit-miunkhenskoj-bezpekovo-konferentsii/>.
123. Гавриляк І. Федерація роботодавців створить публічний реєстр рейдерів. *Главком*. 2023. URL: https://glavcom.ua/economics/finances/federatsiya-robotodavtsiv-stvorit-publichnij-rejestr-rejderiv-930707.html#google_vignette.
124. Гарміш В.-Н., Клімов Р. Балканські артерії. Перспективні проєкти для енергетики Південно-Східної Європи. *Українська призма*. 2025. URL: <https://prismua.org/2985-2/>.
125. Гачкевич А. Громадянська війна в Нікарагуа (1981–1988) крізь призму концепції гібридної війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2018. № 2 (4). С. 90–99. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/75/69>.
126. Гбур З. В. Використання штучного інтелекту в інформаційній безпеці України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/4.pdf.
127. Геополітичні та геоекономічні зміни, формовані під впливом російської агресії, та оновлення місця України у світовому просторі / за наук. ред. В. Юрчишина. Центр Разумкова, 2022. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2022_TRANSFORMANS_UKR.pdf.
128. Гербут Н. А. Енергетична політика ЄС: зміна фокуса в контексті агресії Росії проти України. *Політикус*. 2023. Вип. 4. С. 138–142. URL: http://politicus.od.ua/4_2023/4_2023.pdf.
129. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки: навчальний посібник: за заг. ред. В. О. Жадька; ред.-упор.: О. І. Харитоненко, Ю. С. Полтавець. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/22263/Hibrydna%20Viina%20i%20Zhurnalistyka_2018.pdf?sequence=4.
130. Гібридна війна Росії проти Заходу. 2024. URL: <https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2024/04/26/index.html>.
131. «Гібридна» війна Росії — виклик і загроза для Європи. *Національна безпека і оборона*. 2016. № 9–10. С. 2–16. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD167-168_2016_ukr.pdf.
132. Гілле П., Веркгойзер Н. На що Бундесвер витратить 100 мільярдів євро спецфонду? *DW*. 2022. URL: <https://www.dw.com/uk/na-shcho-bundesver-vytraty-100-miliardiv-eyvro-spetsialnoho-fondu/a-62166011>.
133. Гірник К. Росія розмістила нову космічну зброю на орбіті супутника США, — Reuters. *УНІАН*. 2024. URL: <https://www.unian.ua/weapons/protisuputnikova-zbroya-rosiji-rosiya-zapustila-suputnik-zdatnij-peresliduvati-y-atakovati-suputniki-ssha-12643248.html>.

134. Гірник К. США вирішили відмовитися від військових навчань у Європі, — Expressen. УНІАН. 2025. URL: https://www.unian.ua/world/nato-ssha-mayut-namir-vidmovitisya-vid-planuvannya-novih-viyskovih-navchan-u-yevropi-zmi-12938463.html?utm_source=chatgpt.com.
135. Глава JPMorgan попередив Європу про втрату конкурентоспроможності. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/07/14/154676322/>.
136. Гладієвський П. Карабах: повернення. URL: <https://zbruc.eu/node/116492>.
137. Глобальний індекс миру (GPI) за 2025 рік опубліковано 18 червня Інститутом економіки та миру (IEP). 2025. URL: <https://finap.com.ua/globalnyj-indeks-myru-gpi-za-2025-rik-opublikovano-18-cherhvnya-institutom-ekonomiky-ta-myru-iep>.
138. Глобальний індекс тероризму у 2024 році: криза в Сахелі, сплеск у Пакистані та зростання загроз у Західному світі. 2025. URL: <https://sobor.com.ua/news/gti>.
139. Глобальні торговельні війни. URL: <https://www.econgram.com.ua/globalni-torgovelni-vijni/>.
140. Глущенко О. Трамп може перекинути військових США з Німеччини до Угорщини — ЗМІ. *Українська правда*. 2025. URL: https://www.pravda.com.ua/news/2025/03/8/7501847/?utm_source=chatgpt.com.
141. Гмиря А. Як торговельні війни впливали на глобальну економіку від часів Вашингтона до президентства Трампа. 2025. URL: <https://thepage.ua/ua/politics/torgivelnivijni-istoriya-naslidki-ta-suchasni-realiyi>.
142. Голобородько Я. Геополітика та технології створюють нові ризики для долара — МВФ. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/07/23/155238930/>.
143. Голобородько Я. Інвестицій техногігантів у ШІ перевершають оборонні витрати ЄС — WSJ. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/08/01/155801478/>.
144. Голобородько Я. Нова валютна війна наддержав: як США і Китай ділять крипто-світ. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/crypto/articles/ssha-protiv-kitaya-borba-za-dominirovanie-dollar-perehodit-v-blokcheyn/>.
145. Горбаль Н. І., Смерека Л. В., Микитин О. З. Конкурентна розвідка: сутність, значення, перспективи розвитку. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2019. Вип. 2. С. 53–60. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/jan/20650/horbal.pdf>.
146. Горбач А. Зброя масового знищення — головна загроза XXI ст.: виклики 2020–2030. С. 111–114. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/40599/1/111.pdf>.
147. Горбулін В. Гібридна війна: все тільки починається... *Дзеркало тижня*. 2016, 25.03.
148. Горбулін В. П., Качинський А. Б. Засади національної безпеки України. Київ: Інтертехнологія, 2009. 272 с.

149. Гордійчук І. Глава ООН попередив про ризики штучного інтелекту для глобального миру. URL: <https://glavcom.ua/techno/hitech/hlava-oon-poperediv-pro-riziki-shtuchnoho-intelektu-dlja-hlobalnoho-miru-942946.html>.
150. Горovenko В., Тютюнник В. Асиметрична стратегія Ізраїлю в період становлення держави. К.: НІСД, 2018. 59 с.
151. Григоренко Ю. Торгова війна Трампа може призвести до глобальної фінансової кризи. 2025. URL: <https://gmk.center/ua/posts/torhova-vijna-trampa-mozhe-pryzvesty-do-hlobalnoi-finansovoi-kryzy/>.
152. Гриценчук О. О. Нормативно-правова підтримка використання штучного інтелекту в освіті в контексті Євроінтеграції. *Інформаційний бюлетень*: Інститут цифровізації освіти НАПН України. 2024. № 4. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742262/1/Гриценчук%20Бюлетень%204-2024.pdf>.
153. Гроші, зброя, газ: США та ЄС об'єднуються проти Росії. 2025. URL: <https://enovosty.com/uk/service-ukr/topnews-ukr/full/groshi-zbroya-gaz-ssha-ta-yes-obyednuysya-proti-rosii>.
154. Грубінко А. Система євроатлантичної безпеки в умовах військово-політичного протистояння на Сході Європи. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. № 3. С. 15–19.
155. Губа Р. Трамп: США припиняють всі торговельні переговори з Канадою. *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/tramp-zaaviv-so-ssa-pripinaut-vsi-torgovelni-peregovori-z-kanadou/a-73073241>.
156. Гуер Е. Міжнародний тероризм та глобальна міграція. *Борисфен Інтел*. 2020. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/politics/mizhnarodnyy-teroryzm-ta-hlobalna-mihratsiya>.
157. Гуляєв О. В. Спін-операції як специфічна форма інформаційного впливу в сучасному політичному процесі. *Гілея: науковий вісник*. 2011. Вип. 44. С. 548–553.
158. Дерев'янка І. П. Гібридна війна як різновид асиметричних дій. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2023. Вип. 11. С. 6–16. URL: <http://international-relations.knukim.edu.ua/article/view/278396/273548>.
159. Діденко Л. В., Костриця Б. І. Вплив регулювання криптовалют на світовий фінансовий ринок: виклики та можливості для інвесторів. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 72.
160. Длігач А. Торговельна війна США і Китаю — як це вплине на світ. 2025. URL: <https://renews.com.ua/svit/torgovelnna-viina-ssha-i-kitau-iak-ce-vplina-na-svit/>.
161. До блоку БРІКС офіційно приєдналися ще п'ять країн: які саме. *Слово і діло*. 2024. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2024/01/03/novyna/svit/bloku-briks-oficijno-pryuednalsya-shhe-pyat-krayin-yaki-same>.
162. Договору про нерозповсюдження ядерної зброї — п'ятдесят: криза середнього віку. *NATO*. 2018. URL: <https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2018/06/29/dogovoru-pro-nerozpovsyudyoennya-yaderno-zbro-pyatdesyat-kriza-seredn-ogo-vku/index.html>.

163. Доповідь Європейської ради з міжнародних відносин «Світ à la carte як крок до багатополарності». Національний інститут стратегічних досліджень, 2023. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/dopovid-yevropeyskoyi-rady-z-mizhnarodnykh-vidnosyn-svit-la>; https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-12/az_ecfr_151123report_04122023.pdf.
164. Дорохов В. Як РФ і Китай прагнуть змінити світопорядок: доповідь MSC. DW. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/multipolarizovanij-svit-ak-eksperti-msc-divlatsa-na-sprobi-rf-ta-kitau-zminiti-svitoporadok/a-71559353>.
165. Дуднева Ю. Е. Проблеми та перспективи впровадження стандартів ризик-менеджменту в Україні. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2014. № 4. С. 67–73.
166. Економічні інструменти протидії гібридній агресії: аналіт. доп.; за ред. А. Ю. Сменковського. Київ: НІСД, 2020. 69 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/dopovid-economichni-instrumenty-protydii-gibrydniy-agresii-1.pdf>.
167. Експерти оцінили рівень корупції та роботу антикорупційних органів в Україні: результати дослідження: Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК). 2024. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/eksperty-otsinyly-riven-koruptsii-ta-robotu-antykoruptsiynyh-organiv-v-ukraini-rezultaty-doslidzhennya/>.
168. Ефективність управління в процесі реформування: макро- та мікроекономічний аспекти: колект. монограф.; за наук. ред. І. Ф. Радіонової. Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2012. 364 с.
169. Європарламент проголосував за включення атомної енергетики до переліку «зелених технологій». *Укрінформ*. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3790459-evroparlament-vkluciv-atomnu-energetiku-do-pereliku-zelenih-tehnologij.html>.
170. Європейське оборонне агентство уклало низку контрактів на спільну закупівлю 155-мм боєприпасів для України. *Armyinform*. 2023. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/09/06/yevropejske-oboronne-agentstvo-uklalo-nyzku-kontraktiv-na-spilnu-zakupivlyu-155-mm-boeyprypasiv-dlya-ukrayiny/>.
171. Ємець М. У ЄС набув чинності закон про штучний інтелект. *Європейська правда*. 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/08/1/7191323>.
172. ЄС збільшує закупки російського зрідженого газу у 2025 році — Politico. *Український центр європейської політики*. 2025. URL: <https://ucep.org.ua/novyny/yes-zbilshuye-zakupky-rosijskogo-zridzhenogo-gazu-u-2025-rocz-politico.html>.
173. Жабська Є. Дежпереворот у Нігері: військові заявили про повалення президента. *Главком*. 2023. URL: <https://glavcom.ua/world/world-politics/dezhperevorot-u-nihirivijskovi-zajavili-pro-povalennja-prezidenta-944911.html>.
174. Жарикова А. До БРИКС офіційно приєдналися 5 держав. *Економічна правда*. 2024. URL: <https://epravda.com.ua/news/2024/01/3/708345/>.

175. Жданов С. Весна-2025 у крипті: тренди, ризики та фактори впливу. *Mind*. 2025. URL: <https://mind.ua/openmind/20286818-vesna-2025-u-kripti-trendi-riziki-ta-faktori-vplivu>.
176. Живко З. Б. Рівні економічної безпеки підприємства та визначення інтегрального показника. *Науковий вісник Мукачівського державного університету: Серія «Економіка»*. 2015. Вип. 1. С. 84–90.
177. Забокрицький І. І. Акт про штучний інтелект (Artificial Intelligence Act, AI Act) як основа правового регулювання штучного інтелекту в ЄС: огляд основних положень. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Вип. № 3. Ч. 3. С. 282–286. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/06/46-2.pdf>.
178. Завада Т. Й. Визначення поняття «Ринок криптовалют» у фінансово-правовому аспекті. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2022. Випуск № 35. С. 264–272.
179. Задоя А. О., Федулова С. О., Ключник Р. М. Архітектура європейської безпеки: нові виклики та загрози: навчальний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. 297 с. URL: <https://ir.duan.edu.ua/items/908cef9b-1696-41f9-9d9e-72d1ac601c2e>.
180. Запорожець А. К., Костенко І. В. Проблеми нелегальної міграції в Україні. *Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції*. Харків, 2017. С. 67–70. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/12_12_2017/pdf/19.pdf.
181. Заява Генерального секретаря НАТО і чотирьох партнерів в Індो-Тихоокеанському регіоні у контексті саміту НАТО у Гаазі. *NATO*. 2025. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_236714.htm?selectedLocale=uk.
182. ЗМІ: Німеччина, Франція та Італія домовились щодо майбутнього регулювання ШІ. *Європейська правда*. 2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/11/19/7173865>.
183. ЗМІ: розвідка США вважає, що РФ залишається «найактивнішою іноземною загрозою для виборів». *Радіо Свобода*. 2024. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ssha-vybory-rosiya-rozvidka/32949799.html>.
184. Зовнішнє втручання в українські вибори 2019 року. *Ukrainian Election Task Force*. URL: https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2019/05/Election_Task_Force_Handout_v3_51119.pdf.
185. Зоря В. Форум у Давосі: стриманий оптимізм на тлі повної невизначеності. 2025. URL: https://lb.ua/world/2025/01/24/656848_forum_davosi_strimaniy_optimizm.html.
186. Зубко Г. Ю. Безпека космічної інфраструктури як напрям державної інфраструктурної політики України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 4. URL: <https://goal-int.org/bezpeka-kosmichnoyi-infrastrukturi-yak-napryam-derzhavnoyi-infrastrukturnoyi-politiki-ukrayini/>.

187. Іванова К. Заміна США в НАТО. Країни Європи почали розробляти план — *FT. Главком*. 2025. URL: <https://glavcom.ua/world/world-politics/zamina-ssha-v-nato-krajini-jevropi-pochali-rozrobljati-plan-ft-1050562.html>.
188. Івашків О. У США скаржаються на шпигунів та кібератаки — масштаб вражаючий. *Українська правда*. 2024. URL: <https://www.prawda.com.ua/news/2024/04/13/7451074/>.
189. Іващенко А. С. Стратегічні пріоритети у сфері національної безпеки: сучасний досвід Сполучених Штатів Америки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 9. С. 150–153. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2021/38.pdf.
190. Ігнатова І. Китайці вигадали, як знищувати американські супутники. *TCH*. 2024. URL: <https://tsn.ua/zbroya/kitayci-vigadali-yak-znischuvati-amerikanski-suputniki-2633670.html>.
191. Ільченко Л. InformNapalm отримав нові докази впливу Росії у світі через корупцію та економічні проекти. *Економічна правда*. 2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/01/22/709017/>.
192. Ільченко Ю. США та безпека Європи. Чи залишатиметься Америка її гарантом? *Борисфен Інтел*. 2025. URL: <https://bintel.org.ua/uncategorized/ssha-ta-bezpeka-yevropi/>.
193. Індія успішно випробувала свою протисупутникову зброю. *Mind*. 2019. URL: <https://mind.ua/news/20195325-indiya-uspishno-viprobuvala-svoyu-protisuputnikovu-zbroyu>.
194. Інноваційні технології в системі забезпечення національної безпеки: аналіз міжнародного досвіду та рекомендації для України. Аналітичний звіт. Київ: Український інститут стратегічних досліджень, 2021. 47 с.
195. Іран завдав удару по найбільшій американській базі в Катарі: що відомо. *РБК-Україна*. 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/iran-zavdav-udaru-naybilshiy-amerikanskiy-1750701272.html>.
196. Йозвяк Р. Торговельна війна між США та ЄС: перший постріл. *Радіо Свобода*. 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/torhoveln-viyna-eu-usa/33345407.html>.
197. Карбунар Н. Трамп знову пригрозив виходом США з НАТО. *Главком*. 2024. URL: <https://glavcom.ua/world/world-politics/tramp-znovu-prihroziv-vikhodom-ssha-z-nato-1035153.html>.
198. Кауфманн Д. Скільки коштуватиме Європі власна оборона без допомоги США. *DW*. 2024. URL: <https://www.dw.com/uk/skilki-kostuvatime-evropi-oborona-bez-dopomogi-ssha-ta-ci-zmoze-vona-ii-potagnuti/a-71819454>.
199. Кауфманн Д. Чому дорожчає золото і до чого тут Трамп? *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/comu-dorozcae-zoloto-i-do-cogo-tut-tramp/a-71922537>.
200. Керівник Офісу протидії рейдерству при Мін'юсті: «Зараз розповсюдженою є практика використання підроблених довіреностей, виданих за кордоном». URL: <https://mind.ua/publications/20264756-kerivnik-ofisu-protidiyi-rejderstvu-pri-min-yusti-zaraz-rozpozvyudzenoyu-e-praktika-vikoristannya-pidro>.

201. Кириленко В. І., Шевченко М. М., Лепіхов А. В., Храпач Г. С. Проблеми забезпечення національної безпеки від загроз геоекономічних війн: теоретичний і практичний досвід США та Японії — уроки для України. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України*. 2023. № 2 (78). С. 6–19. URL: <http://znp-cvsd.nuou.org.ua/article/view/290122/283620>.
202. Кібератаки з використанням штучного інтелекту, за оцінкою НАТО, є критичною загрозою. URL: <https://netfreedom.org.ua/article/kiberataki-z-vikoristannyam-shtuchnogo-intelektu-za-ocinkoyu-nato-ye-kritichnoyu-zagrozoju>.
203. Кібератаки на український бізнес тривають: як захиститися. URL: https://www.epravda.com.ua/cdn/cd1/2024/kiberataky_na_biznes/.
204. Кіберінцидент є головним світовим бізнес-ризиком у 2024 році: Барометр ризиків Allianz. URL: <https://10guards.com/ua/articles/cyber-events-top-global-business-risk-for-2024-allianz-risk-barometer/>.
205. Кінкарц С. Наплив мігрантів і дилема Німеччини. *DW*. 2023. URL: <https://www.dw.com/uk/napliv-migrantiv-i-dilema-nimeccini/a-66848042>.
206. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті: перекл. з англ. Н. Коваль. Київ: Наш формат, 2017.
207. Ключєва М. За будь-якої адміністрації роль глобального лідерства США в безпековій сфері буде скорочуватись, — політологиня Яхно. *Еспресо*. 2024. URL: <https://espresso.tv/svit-za-bud-yakoi-administratsii-rol-globalnogo-liderstva-ssha-v-bezpekoviy-sferi-bude-skorochuvatis-politologinya-yakhno>.
208. Кобко Є. В. Міжнародно-правові засади забезпечення національної безпеки України. *Юридичний бюлетень*. 2018. Вип. 7. Ч. 2. С. 47–54. URL: http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2018/7_2018/part_2/9.pdf.
209. Ковальський І. У Сполучених Штатах триватиме розробка нової Національної оборонної стратегії. *Юридичний вісник України*. 2025. URL: <https://yvu.com.ua/u-spoluchenyh-shtatah-tryvatyme-rozrobka-novoyi-natsionalnoyi-oboronnoyi-strategiyi/>.
210. Козир для Трампа. Чому проблема нелегальної міграції важлива на виборах у США. *РБК-Україна*. 2024. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/kozir-trampa-chomu-problema-nelegalnoyi-migratsiyi-1724038103.html>.
211. Козирев О. Долар став заручником геополітики: чи не час переходити до євро. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/currency/articles/chego-zhdat-ot-amerikanskoj-valyuty-i-ne-pora-li-uzhe-izbavlyatsya-ot-dollar/>.
212. Козова Л. Російська ядерна зброя в космосі: експерти описали найгірший сценарій. *УНІАН*. 2024. URL: <https://www.unian.ua/weapons/vivedennya-yadernoji-zbroji-u-kosmos-shcho-vidomo-pro-namiri-rosiji-12546195.html>.
213. Козюк В. Як ЄЦБ переписав свою монетарну стратегію — і навіщо це потрібно зробити НБУ. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/08/01/155757742/>.

214. Колдомасов І. Газпром призупиняє подачу газу «Турецьким потоком». URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/06/18/688310/>.
215. Колісниченко В. Трамп оголосив 35% мито на імпорт із Канади. URL: <https://gmkcenr.com.ua/news/tramp-ogolosiv-35-mito-na-import-iz-kanadi/>.
216. Кольцов М. «Штучний інтелект не захистить, якщо не використовувати інтелект природний»: як розвиток ШІ впливає на кібербезпеку. URL: <https://robotdreams.cc/uk/blog/352-shtuchniy-intelekt-ne-zahistit-yakshcho-ne-vikoristovuvati-intelekt-prirodniy-yak-rozvitok-shi-vplivaye-na-kiberbezpeku>.
217. Конкурентна розвідка: навчальний посібник / Копотун І. М., Падалка А. М., Кузьмічова-Кисленко Є. В. та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 188 с.
218. Конференція у міжнародників: «Сучасний тероризм: виклики і загрози для України і світу». Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2024. URL: <https://nubip.edu.ua/node/156937>.
219. Корупція в Україні 2023: погляд та оцінки експертів. — Київ: НАЗК, 2024. 57 с. URL: <https://nazk.gov.ua/pdfs/?file=/wp-content/uploads/Pages/7f/2c/7f2cd35c7b9306cfa75dff9950b6e2dfdbddc51224dabb89c42d314f704c233e2780115.pdf>.
220. Костіна І. Нелегальна міграція в ЄС торік різко скоротилася, зросло число прибуттів з РФ і Білорусі. *Європейська правда*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/01/14/7202519>.
221. Країни ЄС створюють альянс для розвитку атомної енергетики в Європі. *Укрінформ*. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3676673-kraini-es-stvoruut-alansdla-rozvitku-atomnoi-energetiki-v-evropi.html>.
222. Кричковська У. ЗМІ: ЄС готовий до угоди зі США із тарифом у 10%, але хоче поступок у ключових секторах. *Європейська правда*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/07/1/7214939/>.
223. Кричковська У. ЗМІ: НАТО хоче закликати Європу та Канаду збільшити військовий потенціал на 30%. *Європейська правда*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/03/21/7207690>.
224. Кріслата О. Гібридна війна та її інформаційна складова. *Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2018. Вип. 8 (26). С. 190–199. URL: <https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/fahovi-vydannya/zbirnyk-prats-ndi-presoznavstva/zb2018/zb2018krislatao/>.
225. Кропман В. Ізраїль проти Ірану: хроніка військового протистояння. *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/izrail-proti-iranu-hronika-vijskovogo-protistoanna/a-72900569>.
226. Крушинський В. Ю., Манжола В. А. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. *Дати. Події. Факти*: навч. посібник. Київ: Либідь, 2007.

227. Куприков С., Шепелева А. ЄС у відповідь Трампу запроваджує мита на товари зі США. *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/es-u-vidpovid-trampu-zaprovadzue-mita-na-tovari-zi-ssa/a-71896740>.
228. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі: навчальний посібник. Київ: ВІКНУ, 2016. 286 с.
229. Куфрик Б. Торгові війни Трампа: тарифний хаос може занурити весь світ у чергову економічну кризу. *Експрес*. 2025. URL: <https://expres.online/politics/torgovi-viyni-trampa-tarifniy-khaos-mozhe-zanuriti-vves-svit-u-chergovu-ekonomichnu-krizu>.
230. Ланде Д. В. Правові питання конкурентної розвідки. *Інформація і право*. 2020. № 2 (33). С. 51–68.
231. Левантович О. Гібридні війни XXI століття: нові виклики для медіапростору. *Вісник Львівського університету*. Серія Журналістика. 2019. Вип. 45. С. 52–59.
232. Леонова Ю. О. Міжнародний досвід використання конкурентної розвідки. *Економіка, фінанси, право*. 2017. № 5/3. С. 28–30.
233. Лисенко С. Рейдерські атаки: що потрібно знати? URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/rejderski-ataky-shho-potribno-znaty>.
234. Лисецький Ю. М., Старовойтенко О. О., Семенюк Ю. В., Павленко Д. Г. Гібридні війни. Компоненти та особливості. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Державне управління. 2021. Т. 32 (71). № 5. С. 63–70. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/5_2021/13.pdf.
235. Лисогор І. У США контрольований штучним інтелектом безпілотник «вбив» свого оператора. URL: https://lb.ua/world/2023/06/02/558383_ssha_kontrolovaniy_shtuchnim.html.
236. Логінов О. Новий ультиматум Трампа: як ударять по РФ вторинні санкції. *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/novij-ultimatum-trampa-ak-udarat-po-rf-vtorinni-sankcii/a-73303036>.
237. Лотоцька Н. Китай вступив у перегони зі США у сфері штучного інтелекту, — Bloomberg. URL: https://lb.ua/tech/2023/06/28/562639_kitay_vstupiv_peregoni_zi_ssha_sferi.html.
238. Лотоцька Н. Пентагон вважає, що Росія могла вивести на орбіту протисупутникову зброю. *LB.ua*. 2024. URL: https://lb.ua/world/2024/05/22/614583_pentagon_vvazhaie_shcho_rosiya.html.
239. Магда Є. Гібридна війна почалася у 90-х: уроки для України та Європи. *Локальна історія*. 2022. URL: <https://localhistory.org.ua/videos/bez-bromu/gibridna-viina-pochalasia-u-90-kh-uroki-dlia-ukrayini-ta-ievropi-ievgen-magda/>.
240. Мадоян К. Війна в Нагірному Карабасі. Росія хоче обійти західні санкції. URL: https://lb.ua/world/2023/09/20/575771_viyna_nagirnomu_karabasi-rosiya.html.

241. Малець В. С. Фундаментальний аналіз детермінантів ринку золота в умовах посилення геоекономічної напруженості. 2025. URL: https://events.bank.gov.ua/ERF2025/files/02_Malets_dopovid-26-05-2025.pdf.
242. Матвійчук І., Коваленко О. Найбільші загрози нацбезпеці США у 2024 році, пов'язані з Україною і не тільки. *Голос Америки*. 2024. URL: <https://www.holosameryky.com/a/piat-naibilshyh-zagroz-natsbezpetsi-ssha-u-2024/7428533.html>.
243. Мельник В. В., Кисельова І. О., Пучкова М. Е. Конкурентна розвідка та промислове шпигунство як засоби конкурентної боротьби. *Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку*: зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф., 29–30 берез. 2017 р. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана»; оргком.: Г. О. Швиданенко (голова) та ін. Київ: КНЕУ, 2017. С. 84–87.
244. Мельничук Н. Лідерство США в умовах глобальних трансформацій. *Політичний менеджмент*. 2013. № 1–2. С. 202–212.
245. МЗС України: Росія навмисно атакувала об'єкт азербайджанської компанії. *Радіо Свобода*. 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-mzs-ukrainy-rosia-navmysnyi-udar-objekt-azerbaidzhanska-kompania/33506331.html>.
246. Мирончук Р. Падіння долара компенсує тарифні обмеження для деяких американських лідерів. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/07/22/155192218/>.
247. Михайлов Д. У Конго відбувається спроба держперевороту. *Суспільне*. 2023. URL: <https://suspilne.media/574547-u-kongo-vidbuvaetsa-sproba-derzperevorotu/>.
248. Мицик Л. Еволюція глобального лідерства США в сучасній системі міжнародних відносин. *Історичні і політологічні дослідження*. 2019. № 1 (64). С. 29–36. URL: <https://jhpr.donnu.edu.ua/article/view/6446>.
249. Міжнародне безпекове середовище: виклики і загрози національній безпеці України. К.: НІСД, 2013. 64 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-06/0626ks_dop.pdf.
250. Міжнародне гуманітарне право та ядерна зброя: ризики від розміщення та наслідки застосування. URL: <https://redcross.org.ua/news/2025/04/110946/>.
251. Міжнародні організації: Рада Безпеки ООН. *Інтент*. 2022. URL: <https://intent.press/news/war/2025/na-mikolaivshchini-postrazhdalikh-vnaslidok-obstriliv-nemaie-poshkodzheno-bagato-budinkiv/>.
252. Міністри оборони країн НАТО узгодили нові цілі спроможності задля зміцнення Альянсу. *NATO*. 2025. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_235900.htm?selectedLocale=uk.
253. Мірошниченко Б. Бунт проти долара. Чому країни відмовляються від світової валюти? *Економічна правда*. 2023. URL: <https://epravda.com.ua/publications/2023/06/2/700748/>.

254. Мірошниченко Б. Корупція, лобізм та погрози. На чому тримається газова монополія режиму Путіна. *Європейська правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/02/28/682930/>.
255. Могилевець А. Ізраїль перекине більше військ до кордону з Ліваном: що це означає. *Заборона*. 2024. URL: <https://zaborona.com/izrayil-perekyne-bilshe-vijsk-do-kordonu-z-livanom-shho-cze-oznachaye/>.
256. Москаленко Н. О., Леонова Ю. О. Теоретичні підходи до конкурентної розвідки та особливості її аналітичного забезпечення. *Проблеми економіки*. 2018. № 2 (36). С. 228–234.
257. Мужанова Т. М. Конкурентна розвідка як інструмент інформаційно-аналітичного супроводу забезпечення інформаційної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. № 16. С. 425–431.
258. Нагірний Карабах припинить існування з 1 січня 2024. URL: https://lb.ua/world/2023/09/28/576921_nagirniy_karabah_pripinit.html.
259. НАТО вперше розробило космічну стратегію. *LB.ua*. 2019. URL: https://lb.ua/world/2019/06/27/430712_nato_vpervie_razrabotalo.html.
260. НАТО оприлюднює оновлений План дій з виробництва оборонної продукції, Комерційну космічну стратегію і План дій зі швидкого запровадження. *NATO*. 2025. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_236512.htm?selectedLocale=uk.
261. НАТО призупиняє дію Договору про звичайні збройні сили в Європі після рішення РФ. *Укрінформ*. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3783797-nato-prizupinae-diu-dogovoru-pro-zvichajni-zbrojni-sili-v-evropi-pisla-risenna-rf.html>.
262. Нова торгова війна. Чому 3 квітня 2025 року увійде в історію. 2025. URL: <https://www.fxclub.org/uk/markets-data/reviews/torhova-viyna-ssha>.
263. Оніщук О. Вікно без можливостей: чи спрацює «кувейтський» сценарій в Україні? *Український інститут майбутнього*. 2022. URL: <https://uifuture.org/publications/vikno-bez-mozhlyvostej-chy-spracyuye-kuvejskyj-scenarij-v-ukrayini/>.
264. Орел І. Почалося? «Газпром» заповнює газом «Північний потік-2». Що це означає і як вплине на світові ціни на газ. URL: <https://forbes.ua/news/gazprom-nachal-zapolnyat-gazom-severnoy-potok2-chto-eto-oznachayet-i-kak-povliyaet-na-mirovyie-tseny-na-gaz-05102021-2529>.
265. Основні положення нової Стратегії національної безпеки США. Національний інститут стратегічних досліджень, 2022. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/osnovni-polozhennya-novoyi-stratehiyi-natsionalnoyi-bezpeky>.
266. Павленко Ж., Антонов А. «Гібридна війна»: аналіз визначень поняття. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. 2022. № 2 (53). С. 106–119.
267. Павленко О. Російське «газове салямі»: як Путін використовує енергетику в новій війні проти ЄС. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/06/16/7141389/>.

268. Павленко О. Санкції ядерної сили: як Європі позбутися залежності від атомної енергетики РФ. *Європейська правда*. 2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/05/3/7160888/>.
269. Павлюк О. США пригрозили ЄС болючими тарифами у 17% на продукти і аграрку. *Європейська правда*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/07/5/7215265/>.
270. Падалка А. М., Пашинська І. В. Основні тенденції розвитку безпекового середовища на глобальному рівні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 12. С. 436–439.
271. Паливода В. Кінець епохи глобалізації та майбутнє НАТО: фактор Дональда Трампа. *Інститут глобальної політики*. 2025. URL: <https://igp.org.ua/publikacii/majbutnyenato>.
272. Паскар А. Інновації та безпека: ключові аспекти першого закону про штучний інтелект. 2024. URL: <https://law.chnu.edu.ua/innovatsii-ta-bezpeka-kliuchovi-aspekty-zakonu-pro-shtuchnyi-intelekt/>.
273. Патока М. Ізраїль розпочав війну, але Іран її завершив — президент Ірану. *Суспільні новини*. 2025. URL: <https://suspilne.media/1050735-izrail-rozpocav-vijnu-ale-iranii-zaversiv-prezident-iranu>.
274. Пацурія Н. Б. Впровадження технологій штучного інтелекту у забезпечення національної безпеки та обороноздатності України: проблеми та перспективи повоєнного періоду. 2023. URL: <https://coordynata.com.ua/vprovadzenna-tehnologij-stucnogo-intelektu-u-zabezpecenna-nacionalnoi-bezpeki-ta-oboronozdatnosti-ukraini-problemi-ta-perspektivi-povoennogo-periodu>.
275. Петренко Б. Міфи про тероризм у Європі. *УНІАН*. 2020. URL: <https://www.unian.ua/world/terakti-u-yevropi-yaki-isnyut-mifi-pro-terorizm-novini-svitu-11208128.html>.
276. Печенюк А. Штучний інтелект змусив Amazon обмежити продаж електронних книжок: що сталося. URL: <https://www.unian.ua/techno/shtuchniy-intelekt-zmusiv-amazon-obmezhati-prodazh-elektronnih-knizhok-shcho-stalosya-12399396.html>.
277. Печенюк А. Штучний інтелект не пройде: Instagram тестує нові попередження. URL: <https://www.unian.ua/techno/shtuchniy-intelekt-ne-proyde-instagram-testuye-novi-poperedzhennya-12348900.html>.
278. Підсумки 17-го саміту BRICS у Ріо-де-Жанейро: Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД), 2025. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/pidsumky-17-ho-samitu-brics-u-rio-de-zhaneyro>.
279. Плотніков О. В. Формування багатопolarity світу та її вплив на розвиток України. *Економіка України*. 2025. № 3 (760). С. 50–62. URL: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economyukr/article/view/2025-03-3/2025-03-3>.

280. Погібко О. І. Воєнна доктрина України — нормативно-правове підґрунтя законодавчого забезпечення оборони держави. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. № 3. С. 17–24.
281. Політичні ризики і політична стабільність в Україні: Документ Українського незалежного центру політичних досліджень (УНЦПД) із оцінювання політичних ризиків. 2016. 22 с. URL: <http://www.ucipr.org.ua/publicdocs/Political%20Risks.pdf>.
282. Польнікова В. Кінець трансатлантичного альянсу: Як ЄС і США дрейфують у різні боки. *Факти. Аналітика. Коментарі. Тенденції*. 2025. URL: <https://fact-news.com.ua/kinets-transatlantichnogo-alyansu-yak-es-i-ssha-dreyfuyut-u-rizni-boki/>.
283. Попович К. В. Гібридна війна як сучасний спосіб ведення війни: історичний та сучасний виміри. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Історія. 2016. Вип. 2. С. 75–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuist_2016_2_13.
284. Прасад А. Трамп пригрозив країнам БРІКС 100% імпорнтним митом за відмову від долара. *Forbes*. 2025. URL: <https://forbes.ua/news/tramp-prigroziv-krainam-briks-100-importnim-mitom-za-vidmovu-vid-dolara-31012025-26760>.
285. Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками: Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 28.12.2021 р., № 830/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0219-22#n9>.
286. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р., № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
287. Про затвердження переліку воєнних та політичних ризиків та Умов і порядку страхування (перестрахування) воєнних та політичних ризиків під час здійснення видів діяльності Експортно-кредитного агентства: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 квітня 2024 р., № 388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/388-2024-%D0%BF#Text>.
288. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 р., № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
289. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 січня 2024 року «Про невідкладні заходи із забезпечення економічної безпеки на період дії правового режиму воєнного стану»: Указ Президента України від 23 січня 2024 р., № 21/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/21/2024#n5>.
290. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України: Постанова Правління Національного банку України від 02.08.2004 р., № 361. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04#Text>.
291. Прогноз цін на золото: 2025–2050 роки. 2025. URL: https://www.fxclub.org/uk/markets-data/reviews/prohnoz-tsin-na-zoloto?utm_source=chatgpt.com.

292. Радіо Свобода: Угорщина погодилася на нові санкції проти РФ в обмін на побудову в країні АЕС «Росатомом». 2024. URL: https://lb.ua/news/2024/06/22/620309_radio_svoboda_ugorshchina_pogodilasya.html.
293. Рева Т. Гібридні загрози та гібридні війни: сутність та аспекти взаємодії. *Вісник Львівського університету*: Серія філос.-політолог. студії. 2022. Вип. 40. С. 186–191. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/40_2022/24.pdf.
294. Резнікова О., Войтовський К. Стратегія забезпечення підготовленості ЄС до реагування на нові загрози. можливості для України. Національний інститут стратегічних досліджень, 2025. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/natsionalna-bezpeka/strategiya-zabezpechennya-pidhotovlenosti-yes-do-reahuvannya-na>; https://niss.gov.ua/sites/default/files/2025-05/az_pidgotovlenist_es_19052025.pdf.
295. Результати Гаазького Саміту НАТО — 2025. Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД), 2025. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/rezultaty-haazkoho-samitu-nato-2025>; <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2025-07/gaagskiy-summit-nato-1.pdf>.
296. Ринок криптовалют досяг \$4 трильйонів, ціна Ethereum перевищила \$3 600: що нового. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/07/18/154929138/>.
297. Роль долара в світовій економіці. *Гарант*. 2024. URL: <https://garant.money/uk-UA/statti/rol-dolara-u-svitoviy-ekonomitsi-perspektyvy-dolara-yak-svitovoyi-valyuty>.
298. Романенко І. О. Безпілотні системи у процесі прогнозування загроз та управління кризовими ситуаціями. *Технології управління безпекою*. 2023. № 1. С. 89–98.
299. Романчук Я. Концепція національної економічної безпеки України: Міжнародний інститут свободи, 2024. 48 с. URL: https://d2c4wny57m91c4.cloudfront.net/National_Economic_Security_Ukraine_2024_8bf203014e.pdf.
300. Ронська О. Г. Міжнародний тероризм: еволюція загроз і механізм протидії. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід*. 2025. С. 192–193. URL: <http://confuf.wunu.edu.ua/index.php/confuf/article/view/1614/1589>.
301. Російська «гібридна» агресія: цілі і наслідки, засоби протистояння. *Національна безпека і оборона*. 2016. № 9–10. С. 17–37. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD167-168_2016_ukr.pdf.
302. Росія атакувала станцію, через яку в Україну йшов газ зі США та Азербайджану. *Експрес*. 2025. URL: <https://expres.online/podrobitsi/rosiya-atakuvala-stantsiyu-cherez-yaku-v-ukrainu-yshov-gaz-zi-ssha-ta-azerbaydzhanu>.
303. Росія розв'язала світову гібридну війну нового типу, — Макрон. URL: <https://focus.ua/uk/world/523583-rosiya-razviazala-mirovuyu-gibridnu-voynu-novogo-tipa-makron>.
304. Рукс Т., Білик Д. Торговельні війни Трампа: кому зашкодять нові мита США. *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/torgovelni-vijni-trampa-komu-zaskodat-novi-mita-ssha-proti-kanadi-i-meksiki/a-71494956>.

305. Рябцев Г. Зовнішні і внутрішні ризики розвитку національної економіки у коротко- й середньостроковому періодах. Виклики і ризики розгортання кризових процесів в Україні та напрями економічної політики їх запобігання: аналіт. видання; Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумова; наук. ред. В. Юрчишин. Київ: Заповіт, 2017. С. 110–118.
306. Сааков В. ЄС планує істотне посилення оборонної підтримки України. *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/es-planue-istotne-posilenna-oboronnoi-pidtrimki-ukraini/a-71976078>.
307. Сааков В., Венкіна К. США атакували три ядерних об'єкти в Ірані. *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/ssa-atakuvali-tri-adernih-obekti-v-irani/a-72997413>.
308. Сааков В., Лебедева О. Бундесвер: Загроза з боку Росії для Заходу і далі зростає. *DW*. 2024. URL: <https://www.dw.com/uk/bundesver-zagroza-z-boku-rosii-dla-zahodu-i-dali-zrostaе/a-69742987>.
309. Салліван А. Торговельна війна між США та Європою: чи будуть переможці? *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/torgoveln-vijna-miz-ssa-ta-evropou-ci-budut-peremozci/a-71958524>.
310. Салліван А. Торговельна війна США та Китаю: які її масштаб та наслідки? 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/torgoveln-vijna-ssa-i-kitau-do-cogo-vona-moze-prizvesti/a-72199708>.
311. Салліван А. Чи зможе європейський оборонний сектор обійтися без США? 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/ci-zmoze-evropejskij-oboronnij-sektor-obijtisa-bez-ssa/a-71961834>.
312. Санкції Трампа проти Росії вдарять по Індії та Китаю — що буде з економікою РФ. *Головні новини України*. 2025. URL: <https://renews.com.ua/ekonomika/sankciyi-trampa-proti-rosiyyi-vdariat-po-indiyi-ta-kitau-sho-byde-z-ekonomikou-rf/>.
313. Свиридчук Ю. Нагірний Карабах: етнічні вірмени залишають свій історичний край після повернення до Азербайджану. *Суспільне*. 2023. URL: <https://suspilne.media/579521-nagirnij-karabakh-etnicni-virmeni-zalisaut-svij-istoricnij-kraj-pisla-povernenna-do-azerbajdzanu/>.
314. Світ криптовалют у 2025 році: що потрібно знати? *Полтавська хвиля*. 2025. URL: <https://poltavawave.com.ua/p/svit-kryptovaluty-u-2025-rotsi-shho-potribno-znaty>.
315. Світові війни за воду: хто у зоні ризику і чи загрожує це Україні. *РБК-Україна*. 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/svitovi-viyni-vodu-hto-zoni-riziku-i-chi-1749744440.html>.
316. Семененко О., Водчиць О., Толок П., Митченко С., Гетьман А., Тарасов О. Основні теоретичні і практичні аспекти ведення проксі-війн та гібридних воєн у сучасній світовій геополітичній та безпековій обстановці: історія, теорія, практика, форми та способи, досвід для України. *Journal of Scientific Papers "Social Development and Security"*. 2023. Vol. 13. No. 3. Pp. 1–23.

317. Сидоржевський М. Трамп анонсував нові мита для ЄС і Мексики з 1 серпня. *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/tramp-anonsuvav-30vidsotkovi-mita-dla-es-i-meksiki-z-1-serpna/a-73254100>.
318. Сидоржевський М., Лебедєва О. ОЕСР знизила прогноз світового економічного зростання. *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/oesr-znizila-prognoz-svitovogo-ekonomichnogo-zrostan-na-cerez-politiku-trampa/a-71943145>.
319. Симоненко З. «Надмірна активність силовиків нікуди не ділась»: юристи про тиск на бізнес у 2024 році. URL: <https://sk.ua/uk/nadmirna-aktivnist-silovikiv-nikudi-ne-dilas-juristi-pro-tisk-na-biznes-u-2024-roci/>.
320. Синявський А. США, ЄС та Британія спільно пообіцяли чесну конкуренцію у галузі штучного інтелекту. *Європейська правда*. 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/07/23/7190786>.
321. Сировой М. «Новий театр протистояння». BRICS розширюється удвічі через бажання Росії та Китаю змінити світ. Чи варто Заходу хвилюватись? *Forbes*. 2024. URL: <https://forbes.ua/svit/shcho-take-brics-chomu-blok-rozshiryuetsya-ta-chi-varto-vid-tsogo-khvilyuvatsya-zakhodu-ta-ukraini-06012024-18355>.
322. Сиротенко А. М., Богданович В. Ю., Романченко І. С., Свидя І. Ю. Методологія комплексного використання військових та невійськових сил та засобів сектору безпеки і оборони для протидії сучасним загрозам воєнній безпеці України: монографія. Львів: НАСБ, 2019. 268 с.
323. Сич О. І., Мінаєв А. В. Доба «холодної війни»: основні тенденції світового розвитку: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2008. 72 с. URL: https://cdn.eto-ya.com/andrmin1975chernivtsi/2011/02/epoha_cold_war.pdf.
324. Скаврон Б. Росія використовує космічний апарат для випробування протисупутникової ядерної зброї — WSJ. *TCH*. 2024. URL: <https://tsn.ua/svit/rosiya-vikoristovuye-kosmichnij-aparat-dlya-viprobuvannya-protisuputnikovoyi-yadernoyi-zbroyi-wsj-2580299.html>.
325. Смерека Є. Штучний інтелект для бізнесу: які завдання здатен вирішувати та в яких галузях допомагає. URL: <https://mind.ua/publications/20254126-shtuchnij-intelekt-dlya-biznesu-yaki-zavdannya-zdaten-virishuvati-ta-v-yakih-galuzyah-dopomagaе>.
326. Смишляєв С. Торговельні війни: США і ЄС домовились про угоду. *DW*. 2025. <https://www.dw.com/uk/torgovelni-vijni-ssa-i-es-domovilis-pro-ugodu/a-73431448>.
327. Смишляєв С., Ромашенко С. США: Купівля нафти у РФ загрожуватиме Китаю тарифами у 100%. *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/ssa-kupivla-nafti-u-rf-zagrozue-kitau-tarifami-u-100/a-73468256>.
328. Спільний фронт проти США: Китай заявив про підтримку Індії у тарифній суперечці. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/08/22/157115114>.
329. Сплеск рейдерства в Україні: як протидіяти під час війни? URL: <https://attorneys.ua/publication/splesk-rejderstva-v-ukrayini-yak-protidyaty-pid-chas-vijny/>.

330. Становлення і розвиток недержавних суб'єктів сектору безпеки України (система безпеки підприємництва): наук. доповідь. Київ: НІСД, 2011. 85 с.
331. Стеценко С. Г., Ткаченко О. В. Корупція в органах внутрішніх справ: проблеми протидії: монографія. К.: Алерта, КНТ, Центр учбової літератури, 2008. 168 с.
332. Стратегічний вплив Росії у країнах Центральної і Східної Європи. *Національна безпека і оборона*. 2016. № 9–10. С. 87–97. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD167-168_2016_ukr.pdf.
333. Стратегія і тактика гібридних війн в контексті військової агресії Росії проти України. *Борисфен Інтел*. 2014. URL: https://bintel.org.ua/nash_archiv/archiv-voyenni-pitannya/arxiv-gibridnia-vijna/gibrid-war/.
334. Сунгуровський М., Мельник О., Пашков М. Роль і місце України в перспективних європейській та євроатлантичній системах безпеки. Київ: Центр Разумкова, 2022. URL: https://razumkov.org.ua/images/2022/11/16/2022_Rolj_i_mistce_Ukr.pdf.
335. Суходоля О. М. Енергетична зброя у геополітичній стратегії Росії: аналіт. доп. Київ: НІСД, 2020. 128 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-06/suchodolya_e-book-1.pdf.
336. США визнали ризик підризу панування долара: що відбувається насправді. *Мінфін*. 2023. URL: <https://minfin.com.ua/ua/currency/articles/ministr-finansov-ssha-priznala-risk-podryva-gospodstva-dollar-cho-to-proishodit-na-samom-dele/>.
337. США відмовляються від планування нових військових навчань у Європі — ЗМІ. *УНН*. 2025. URL: https://unn.ua/news/ssha-vidmovliaiutsia-vid-planuvannia-novykh-viiskovykh-navchan-u-yevropi?utm_source=chatgpt.com.
338. США дійсно не «добомбили» Іран та не дали це зробити Ізраїлю: мова не лише про ядерні об'єкти. 2025. URL: https://defence-ua.com/minds_and_ideas/chomu_ssha_dijсно_ne_dobombili_iran_ta_ne_dali_tse_zrobiti_izrajilju_mova_ne_lishe_pro_jaderni_objekti-19296.html.
339. США зберігають лідерство у світовій економіці. 20 найбільших країн за ВВП у 2024 році. *Мінфін*. 2024. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2024/08/20/133588537/>.
340. США надіслали хуситам «останнє попередження»: атаки в Червоному морі мають припинитись. *Голос Америки*. 2024. URL: <https://www.holosameryky.com/a/husyty-chervone-more-iran-ssha/7426751.html>.
341. США обмежили доступ Китаю до передових чипів для штучного інтелекту. *Європейська правда*. 2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/10/18/7171637>.
342. США підвищили мита на імпорт із Канади до 35%. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/08/01/155799390/>.
343. США: Росія випробувала протисупутникову зброю і ледь не вивела з ладу МКС. *BBC*. 2021. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-59302853>.

344. Таран В. Розвідка США визначила три виклики майбутнього: геополітична нестабільність, зміна клімату та кіберзагрози. *Укрінформ*. 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3975076-rozvidka-ssa-viznacila-tri-vikliki-majbutnogo-geopolitichna-nestabilnist-zmina-klimatu-ta-kiberzagrozi.html>.
345. Таран Є. І. Генезис системи світового порядку. *Наукові перспективи*. 2022. № 7. С. 190–199.
346. Таран Є. І. Трансформація систем світового порядку та формування нової архітектури світоустрою. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. Випуск 41. 2024. С. 115–119. URL: <https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2024/41-2024/17.pdf>.
347. Таран Є. І., Попов М. А. Формування нових центрів впливу в умовах становлення нового світового порядку. *Політичні наслідки війни російської федерації проти України та шляхи їх подолання*: матеріали наук.-практ. семінару (Київ, 26 трав. 2023 р.) / за ред. Г. П. Ситника, Л. М. Шипілової. Київ: Навч.-наук. ін-т публ. упр. та держ. служби Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка, 2023. 54 с.
348. Тарасовський Ю. Кількість кримінальних справ проти бізнесу зросла у 2,6 раза за 2023 рік. URL: <https://forbes.ua/news/kilkist-kriminalnikh-sprav-proti-biznesu-zroslo-u-26-raza-za-2023-rik-15072024-22378>.
349. Тарасовський Ю. Торгова війна. Канада відповіла на мита Трампа контрзаходами на \$20 млрд. *Forbes*. 2025. URL: <https://forbes.ua/news/torgova-viyna-kanada-vidpovila-na-mita-trampa-kontrzakhodami-na-20-mlrd-12032025-27960>.
350. Тарифи Трампа — Міністр торгівлі США розповів, про що домовилися Китай і Вашингтон. *Головні Новини України*. 2025. URL: <https://renews.com.ua/ekonomika/tarifi-trampa-ministr-torgivli-ssha-rozpoviv-pro-sho-domovilisia-kitai-i-vashington/>.
351. Тиск на бізнес: про що говорять цифри. URL: <https://jurliga.ligazakon.net/catalog/13048/publikatsii/852>.
352. Торговельні війни: США і ЄС домовились про угоду. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/07/28/155540626/>.
353. Торова А., Корабльова О., Єпігулашвілі М., Копіна О. та ін. Самофасилітація безпеки у громаді: методичний посібник. Київ, 2019. 52 с.
354. Трамп зупинив війну? Як завершився конфлікт між Іраном і Ізраїлем. *РБК-Україна*. 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/tramp-zupiniv-viynu-k-zavershivsyakonflikt-1750776269.html>.
355. Трамп підписав закон про регулювання стейблкоїнів. Як відреагував крипториннок. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/07/19/154990886/>.

356. Требін М. П. Тероризм як загроза міжнародній безпеці в XXI столітті. *Сучасна гуманітаристика: актуальні питання та перспективи розвитку: монографія* / Гулай В. В., Кириленко О. М., Палагута В. І. та ін.; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики. Харків: Право, 2025. С. 183–223. URL: https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/35581/1/Моно_СУЧАСНА%20ГУМАНІТАРИСТИКА_2025%203.4%20Требін%20М.%20скор..pdf.
357. Трепова М. Автоматизація в закупівлях: і людині, і ChatGPT знайдеться «вакансія». Попри розвиток штучного інтелекту галузь закупівель відчуває нестачу кадрів. URL: <https://mind.ua/openmind/20258062-avtomatizaciya-v-zakupivlyah-i-lyudini-i-chatgpt-znajdetsya-vakansiya>.
358. У NASA заявили про загрозу МКС через космічні випробування Індії. *РБК-Україна*. 2019. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/nasa-zayavili-ugroze-mks-kosmicheskikh-ispytaniy-1554155968.html>.
359. У Британії кажуть, що ШІ становить загрозу для парламентських виборів. *Європейська правда*. 2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/11/14/7173529>.
360. У Британії стурбовані кіберризиками від чатботів зі штучним інтелектом. *Європейська правда*. 2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/08/30/7168470>.
361. У ЄС створять Управління зі штучного інтелекту. *Європейська правда*. 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/01/23/7178049>.
362. У липні Ethereum злетів майже на 50%, біткоїн додав 8%: що нового на крипторинку. *Мінфін*. 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/08/01/155803566/>.
363. У Сполучених Штатах заявили, що більше не можуть бути гарантом безпеки для Європи. *Рубрика*. 2025. URL: <https://rubryka.com/2025/04/23/u-spoluchenyh-shtatah-zayavyly-shho-bilshe-ne-mozhut-buty-garantom-bezpeky-dlya-yevropy>.
364. Усик Д. Більше не друзі: понад половина африканських лідерів не приїде на саміт у Росію. *24 канал*. 2023. URL: https://24tv.ua/samit-rosiya-afrika-ne-priyide-ponad-polovina-goliv-kontinentu_n2360125.
365. Феськов І. В. Основні методи ведення гібридної війни в сучасному інформаційному суспільстві. *Актуальні проблеми політики*. 2016. Вип. 58. С. 66–76. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/622a115c-5b8a-4cd3-8bf9-a87c614b3e66/content>.
366. Форсайт-дослідження: путівник (І квартал 2025 року): Дослідницька служба Верховної Ради України. 30 с. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33528.pdf>.
367. Франція створить космічні війська — Макрон. *Укрінформ*. 2019. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2739938-francia-stvorit-kosmicni-vijska-makron.html>.

368. Фролов Б. США можуть багато чого втратити через торговельні війни Трампа: редакція WP описала головні побоювання. УНІАН. 2025. URL: <https://www.unian.ua/world/ssha-mozhut-bagato-chogo-vtratiti-cherez-torgovelni-viyni-trampa-redakciya-wp-opisala-golovni-poboyuvannya-12975162.html>.
369. Халіков Р. Гібридна війна на Близькому Сході. *Гібридна війна: in verbo et in praxi*: монографія: Донецький національний університет імені Василя Стуса; під. заг. ред. проф. Р. О. Додонова. Вінниця: ТОВ «Нілан/ЛТД», 2017. С. 323–338. URL: http://dpspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/13573/1/Khalikov_monohrafiia.pdf.
370. Хвальчик І. Л., Філіппова С. В. Конкурентна розвідка як засіб інформаційного забезпечення підприємства. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2020. № 1 (11). С. 77–86.
371. Худякова О. Митні надходження США через тарифи Трампа зросли на 50 млрд. DW. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/ssa-pisla-vvedenna-novih-mit-otrimali-majze-50-mlrd-dolariv-dodatkovih-nadhodzen-ft/a-73291800>.
372. «Це кінець війни»: Трамп зробив заяву про Ізраїль та Іран, але удари тривають. *РБК-Україна*. 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/tse-kinets-viyni-tramp-zrobiv-zayavu-izrayil-1750737249.html>.
373. Цюрупа М. Питання визначення сутності «гібридної війни»: на прикладі збройної боротьби на Сході України (середина 2014–кінець 2015 рр.). *Наукові записки*. 2018. Вип. 5–6 (79–80). С. 56–65. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/tsurupa_pytannia.pdf.
374. Цюрупа М. В. Основи сучасних політичних і правових знань: Навчальний посібник. К.: Вадекс, 2020. 274 с. URL: <https://nuou.org.ua/assets/files/kvp/kvp-ospipz-2021.pdf>.
375. Частка долара у світових резервах упала, частка євро — зросла, — МВФ. *РБК-Україна*. 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/chastka-dolara-svitovih-rezervah-upala-chastka-1752149653.html>.
376. Чепур Д. У ЄС розробили закони для контролю над штучним інтелектом. Як саме відбуватиметься контроль ШІ в Європі. *Mind*. 2024. URL: <https://mind.ua/publications/20271296-u-es-rozrobili-zakoni-dlya-kontrolyu-nad-shtuchnim-intelektom-yak-same-vidbuvatimetsya-kontrol-shi-v-evr>.
377. Чернухін І. «Корозійні інвестиції» як один з методів ведення гібридної війни. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/10/31/693234/>.
378. Чи зможуть РФ та Іран перетворити БРІКС на антизахідне об'єднання. *Центр протидії дезінформації*. 2024. URL: <https://cpd.gov.ua/result/chy-zmozhut-rf-ta-iran-peretvoryty-briks-na-antyzahidne-obyednannya/>.
379. Шабельніков А. Топ ризиків для бізнесу у 2024 році. URL: https://biz.ligazakon.net/analitics/230062_top-rizikv-dlya-bznesu-u-2024-rots.

380. Шабнам фон Гайн. Чому Іран не відмовляється від своєї ядерної програми? *DW*. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/comu-iran-ne-vidmovlaetsa-vid-svoei-adernoï-programi/a-73242577>.
381. Шамраєва В. М. Політика безпеки та оборони ЄС: еволюція формування. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Право». 2020. Вип. 29. С. 29–40. URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/15636/14958>.
382. Швець Н. Р., Юшкалюк А. А. Ідентифікація значущих ризиків банківської установи. *Науковий огляд*. 2017. № 3 (35). С. 1–20.
383. Шипуля В. Ізраїль погрожує Лівану: чи буде нова війна на Близькому Сході. 2024. URL: <https://ua.korrespondent.net/articles/4704853-izrail-pohrozhuie-livanu-chy-bude-nova-viina-na-blyzkomu-skhodi>.
384. Шипуля В. Тарифні війни: як Трамп веде світ до рецесії. *Кореспондент*. 2025. URL: <https://ua.korrespondent.net/articles/4777996-taryfni-viiny-yak-tramp-vede-svit-do-retsiesii>.
385. Шокова терапія Трамп. До чого може призвести торгова війна між США, Канадою та Мексикою. 2025. URL: https://strana.today/ukr/news/481176-prichini-ta-naslidki-tarifnoi-vijni-ssha-z-kanadoju-ta-meksikoju.html#google_vignette.
386. Шультен Л., Польська К. Нова оборонна стратегія ЄС: п'ять років на захист від Росії. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/nova-oboronna-strategia-es-pat-rokiv-na-zahist-vid-rosii/a-71986337>.
387. Що таке витік даних? Визначення і приклади. URL: <https://gridinsoft.ua/data-breaches>.
388. Що таке втеча даних третіх сторін і як уберегтися, запобігши цьому? URL: <https://resilientx.com/uk/>.
389. Щорічник СІПРІ (Стокгольмського міжнародного інституту дослідження миру) 2024. Озброєння, роззброєння та міжнародна безпека. Резюме. 2024. 28 с. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2024/07/24/2024-SIPRI-SUMMARY-1-SITE.pdf>.
390. Як війна в Україні формує нову архітектуру безпеки в Європі. *Центр протидії дезінформації*. 2024. URL: <https://cpd.gov.ua/articles/yak-vijna-v-ukrayini-formuye-novu-arhitekturu-bezpeky-v-yevropi>.
391. Як змінювалася ціна золота за останні 20 років (інфографіка). *Український соціологічний портал*. 2025. URL: https://usp-ltd.org/iak-zminiuvalasja-tsina-zolota-za-ostanni-20-rokiv-infohrafika/?utm_source=chatgpt.com.
392. Як Росія втручалася у вибори-2020 у США: всі деталі нового звіту розвідки. *Європейська правда*. 2021. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/03/17/7120988/>.
393. Якименко Ю., Юрчишин В. Економічні війни та кризи: неминучість? *Разумков центр*. 2025. 11 с. URL: https://razumkov.org.ua/images/2025/05/2025-Econom_MAY.pdf.

394. Які санкції Трамп може ввести проти РФ після дедлайну: у Зеленського дали прогноз. *РБК-Україна*. 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ki-sanktsiyi-tramp-mozhe-vvesti-proti-rf-1754315920.html>.
395. «Ялта. Наслідки угодовства». До 80 річниці завершення Ялтинської мирної конференції. *Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2025. URL: <https://ipiend.gov.ua/novyny/ialta-naslidky-uhodovstva-do-80-richnytsi-zavershennia-ialtynskoi-myrnoi-konferentsii>.
396. 80% українських ТЕЦ знищено протягом останніх тижнів — Шмигаль. URL: <https://hromadske.ua/posts/80-ukrayinskih-tec-znisheno-protyagom-ostannih-tizhniv-shmigal>.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ПОСІБНИКА

Шановний читачу!

Характерною ознакою поточного ХХІ століття є необхідність забезпечення успішного існування людства, що досягається завдяки міжнародній безпековій політиці. Тому сьогодні в гуманітарних науках помітного значення набуває сфера безпекознавства, що обумовлено глобальними загрозами світовій цивілізації та людству, а також необхідністю залучення вчених до вироблення адекватних заходів захисту. Насамперед це стосується України, її національної, державної, управлінської, економічної, кібернетичної, інформаційної, енергетичної, духовної, воєнної, внутрішньо-політичної, гуманітарної, демографічної, зовнішньо-політичної, міжнародної безпеки та інших її видів.

Передусім це стосується національної і державної безпеки, які забезпечуються державою, її законодавчою, виконавчою і судовою владою, міністерствами, відомствами України. До неї також належать: конституційна, антитерористична, прикордонна, управлінська, кадрова, економічна, кібернетична, інформаційна (захист «закритої» інформації), національно-культурна; демографічна, енергетична, функціонування об'єктів критичної інфраструктури; воєнна, гуманітарна, зовнішньо-політична і міжнародна безпека тощо.

Дмитро ДЗВІНЧУК

Микола СТРЕЛЬБИЦЬКИЙ

Окрім цього, відносно самостійно сформувалася безпека особистої та колективної життєдіяльності, яка охоплює такі види безпеки, як: медична, охорони здоров'я, генетична, психологічна, соціальна, антикримінальна, антинаркотична, техногенна, виробнича, побутова, транспортна, протипожежна, духовна, просвітницько-виховна, продовольча, природна, екологічна, хімічна, біологічна, фінансова, банківська, підприємницька, інвестиційно-іноваційна; радіологічна, регіональна, технологічна, соціокультурна тощо.

Ретроспективний погляд дозволяє дослідити загрози і ризики щодо державного управління, національної безпеки, економіки України, які були виявлені ще в перші роки незалежності України, поступово прогресували і зрештою зумовили сьогоднішні негативні наслідки для держави загалом. На основі цього системно відтворюється процес становлення української державності, управлінського безпекознавства. Досвід формування засад безпеки державного управління України на фоні тих перетворень, які відбулися в державі протягом останніх років, свідчить, що вони зумовили настання суттєвих змін у переліку зовнішніх та внутрішніх загроз, ризиків і викликів національній безпеці незалежної держави, основу якої становить державне управління. Стабільність саме цього інституту тепер є об'єктом критики, від його стану та ефективності залежить побудова складових ланок управління різними сферами життєдіяльності та надання цим структурам функцій, симетричних сучасним загрозам. Виникнення нових зовнішніх, внутрішніх, регіональних загроз, ризиків і викликів в процесі прийняття та реалізації управлінських рішень гостро означили проблему виокремлення управлінської безпеки в новий самостійний напрям, оскільки ця найважливіша функція держави вже давно опинилася під найбільшою загрозою. У цих умовах постає нагальна проблема вивчення сутності безпеки державного управління (публічного управління), його стану, розробки та практичного забезпечення реалізації основних напрямів надійного захисту від зовнішніх і внутріш-

ніх загроз та захисту й забезпечення стійкості цієї важливої складової національної безпеки.

Безпекознавство — основоположний теоретико-методологічний науковий напрям і навчальна дисципліна в системі підготовки фахівців у галузі національної бкзпеки.

Предметом такої науки, як безпекознавство, є певне коло об'єктивних закономірностей гарантування безпеки, які стосуються соціально-правових, організаційно-управлінських, психологічних та синергетичних аспектів відносин безпеки в різних сферах суспільного буття. Предметом безпекознавства також є явища, тенденції та закономірності процесу забезпечення безпеки, зміст якого полягає у формуванні системи безпеки, адекватної загрозам і небезпекам, а також середовищу функціонування.

А ось сучасним проблемам безпекової політики як цілісної системи дій, спрямованих на виявлення, запобігання та реагування на загрози з метою збереження стабільності, цілісності та функціональності держави, досі належної уваги не приділялось.

У ряді закладів вищої освіти України, зокрема в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу відкрито спеціальність КЗ «Національна безпека» (за окремими сферами забезпечення та видами діяльності). Видання цієї праці суттєво поповнить наукову джерельну базу за даною спеціальністю і надасть можливість використовувати її у навчальному процесі. Вона буде корисною також для науково-педагогічного складу, докторантів, аспірантів, студентів та курсантів вищих навчальних закладів України.

Не випадково спеціальність КЗ «Національна безпека» (за окремими сферами забезпечення та видами діяльності) створена на кафедрі публічного управління та адміністрування Інституту гуманітарної підготовки та державного управління ІФНТУНГ, що дає змогу в основу забезпечення національної безпеки покласти управлінський процес та його функції. А це є визначальним у будь-якому виді та сфері людської діяльності.

Науково-практичний посібник «Безпекова політика в сучасному світі» є фундаментальним дослідженням, що вирізняється багатоаспектним підходом до вивчення безпекових викликів.

Автор вдало структурував матеріал, розділивши його на три взаємопов'язані рівні: **міжнародний, національний та корпоративний**, що дозволяє розглянути проблему безпеки в її цілісному, ієрархічному вимірі. Логіка викладу послідовна: від глобальних геополітичних зрушень до конкретних загроз на рівні окремого підприємства. Така структура забезпечує глибокий аналіз і демонструє, як інституційні макропроцеси впливають на мікрорівень.

Перший розділ є потужним вступом до проблематики, де автор глибоко аналізує трансформацію світового порядку від однополярності до багатополярності. Особливої уваги заслуговує деталізація нових та гібридних загроз ХХІ століття, а саме:

- **Традиційні загрози.** Розглядається неконтрольоване поширення зброї, загострення регіональних конфліктів та проблематика ядерного роззброєння.
- **Новітні виміри.** Дослідження виходить за рамки класичних уявлень про безпеку, аналізуючи такі нові сфери, як безпека штучного інтелекту (з посиланням на актуальний AI Act 2024 року) та космічна безпека. Це свідчить про високий ступінь актуальності та використання авторами найновіших наукових і регуляторних розробок.
- **Гібридна війна.** Детально проаналізовано цей феномен, включаючи його інструментарій: від економічно-фінансових важелів до кіберпростору та енергетичних воєн. Особливо цінним є аналіз втручання у вибори та інших форм непрямого впливу, що є ключовими аспектами сучасного геополітичного протистояння.
- **Криза міжнародних інституцій.** Автори не обходять стороною проблему ефективності міжнародних організацій (ООН, ОБСЄ, БРІКС, НАТО) в умовах нової світової архітектури. Розгляд зміни

ролі НАТО, зокрема як гаранта безпеки ЄС, є вкрай важливим для розуміння європейської безпекової динаміки.

Другий розділ є логічним продовженням першого, проте сфокусований на конкретних регіонах і країнах. Аналіз ризиків країн Великої сімки (G7) і Європейської системи безпеки демонструє здатність авторів до синтезу глобальних тенденцій на регіональному рівні. Особливо варто виділити такі:

- **Американський досвід.** Детальний розгляд стратегічних пріоритетів США та їхньої ролі як головного актора міжнародної безпеки. Посилання на щорічний звіт Homeland Threat Assessment 2024 р. надає роботі емпіричної обґрунтованості.
- **Торговельні війни та геоэкономика.** Дослідження блискуче демонструє зв'язок між економічними процесами та безпекою. Детальний аналіз торговельних війн (США — Китай, США — ЄС) та перерозподілу транспортних коридорів (ініціатива Китаю «Один пояс — Один шлях», Транскаспійський маршрут тощо) показує, що сучасна конкуренція відбувається не лише на військовому, але й на економічному полі.

Третя частина є, мабуть, найбільш оригінальною та цінною для практиків. Вона переносить проблематику безпеки на рівень бізнесу, що є нетиповим для академічних робіт такого масштабу. Автори пропонують комплексну систему аналізу та протидії загрозам:

- **Ідентифікація загроз.** Розглянуто широкий спектр загроз: від інформаційних атак та конкурентної розвідки до рейдерства та політичного тиску. Це перетворює дослідження на практичний посібник для керівників та фахівців з корпоративної безпеки.
- **Практичний інструментарій.** Автори не обмежуються лише теорією, а пропонують конкретні механізми: проведення аудиту безпеки, створення моделей загроз та розроблення ефективних політик корпоративної безпеки.
- **Оцінка ефективності.** Окремий розділ, присвячений ціні корпоративної безпеки, є надзвичайно важливим. Він містить критерії

оцінювання ефективності роботи служб безпеки, що дозволяє бізнесу вимірювати результативність інвестицій у цю сферу.

Науково-практичний посібник, який ви тримаєте в руках, є спробою розібратися у складному, багатшаровому світі сучасної безпеки. У ньому не лише відзначені наявні загрози, а й показаний їх взаємозв'язок на трьох ключових рівнях: глобальному, національному та корпоративному.

Сьогоднішня реальність демонструє, що безпека — це не просто відсутність війни, а стан захищеності від різноманітних викликів: економічних, інформаційних, технологічних. Це дослідження є дороговказом у складному лабіринті, що допомагає побачити, як торговельні війни між державами можуть вплинути на фінансову стійкість вашого бізнесу або як розвиток штучного інтелекту змінює не лише арсенали армій, а й інструменти конкурентної розвідки.

Ми, нарешті, повинні усвідомити, що живемо в світі лавини наростаючих, часто хаотичних змін і процесів, а те, що ще вчора здавалося фантастикою, сьогодні стає частиною реальності. Саме тому в цій праці автор не просто розглядає існуючі проблеми, а пропонує методологію для їх аналізу та практичні інструменти для вирішення проблем.

Науково-практичний посібник «Безпекова політика в сучасному світі» є зразком комплексного та актуального наукового дослідження. Його головні переваги — це системний підхід, широта охоплення тем і виняткова практична цінність. Робота буде незамінною:

- як джерело новітніх даних та концептуальних підходів — для науковців та викладачів;
- як ґрунтовний навчальний посібник з міжнародної, національної та корпоративної безпеки для студентів та слухачів;
- як основа для розуміння сучасних загроз і розробки стратегій протидії — для публічних службовців та аналітиків;
- як практичний посібник із забезпечення безпеки підприємств — для бізнес-спільноти, керівників підприємств.

Можна з упевненістю стверджувати, що ця книга є значним внеском у розвиток вітчизняного безпекознавства та заслуговує на найвищу оцінку.

Ми сподіваємося, що ця праця стане для вас не просто джерелом знань, а й надійним орієнтиром у прийнятті рішень, які забезпечать стабільність і розвиток у цей непростий час.

Безпека — це щоденна праця. Нехай ця книга надихає вас на її продовження.

Дмитро ДЗВІНЧУК,

професор, доктор філософських наук, професор кафедри публічного управління, адміністрування і національної безпеки Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Микола СТРЕЛЬБИЦЬКИЙ,

професор, доктор юридичних наук, генерал-майор у відставці, професор кафедри публічного управління, адміністрування і національної безпеки Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

ПРО АВТОРА

Когут Юрій Іванович — кандидат юридичних наук (спеціальність «Забезпечення державної безпеки України»), доцент кафедри публічного управління, адміністрування і національної безпеки Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, інженер, офіцер з вищою військовою освітою, полковник, експерт у сфері забезпечення комплексного управління ризиками підприємств та об'єктів критичної інфраструктури (понад 30-річний досвід), Lead Auditor Information Security Management Systems (сертифікат ISO/IEC 27001:2013).

Генеральний директор, власник ТОВ «Консалтингова компанія «СІДКОН» (www.sidcon.com.ua).

Освіта:

- Одеський електротехнічний інститут зв'язку (радіофакультет);
- Військова академія (факультет керівного інженерного складу);
- Аспірантура Військової академії (спеціальність «Економічна безпека держави»);
- Інститут міжнародного бізнесу (спеціальність «Економіка та організація зовнішньоекономічних зв'язків»).

Досвід роботи:

- Служба у Збройних силах (експлуатація комплексів космічного та радіозв'язку стратегічної ланки управління державою).
- Керівник підрозділу інформаційного забезпечення об'єкту критичної інфраструктури.
- Адміністрація Президента України:

- ***Апарат Ради Національної безпеки та оборони при Президенті України, Головний спеціаліст:***
 - участь у розробці концепції національної безпеки держави;
 - підготовка документів (концепцій, програм тощо) з різних напрямів національної безпеки (енергетичної, політичної, інформаційної);
 - взаємодія з Кабінетом Міністрів України, міністерствами та відомствами України у сфері забезпечення реалізації політики Президента України з питань національної безпеки;
- ***Управління внутрішньої політики Адміністрації Президента України, Головний консультант:***
 - робота у відділі аналізу внутрішньої політики держави;
 - взаємодія з Верховною Радою, Кабінетом Міністрів, керівництвом обласних адміністрацій;
 - участь у розробці концепцій та програм у сфері внутрішньої політики країни;
 - участь у реалізації спільних програм з окремими міністерствами та відомствами.
- Керівництво представництвом міжнародної компанії в Україні (3 роки).

У результаті трирічного досвіду роботи директором Бюро протидії комерційним злочинам та корупції International Chamber of Commerce (ICC) Ukraine автором було організовано та проведено низку заходів для бізнесу, проведено безліч практичних консультацій з питань запобігання шахрайству як на вітчизняному, так і на зарубіжних ринках, безпечної та ефективної роботи на зовнішніх ринках, перевірки ділової репутації контрагентів та інших інформаційно-аналітичних завдань.

Постійний обмін досвідом та кращими практиками у питаннях побудови систем безпеки, аналітичних досліджень, міжнародних розслідувань з профільними фахівцями світового рівня дає можливість залучення таких профільних спеціалістів найвищої кваліфікації для виконання робіт — досліджень і розслідувань.

Автор має доступ до колосальної кількості світових джерел об'єктивної інформації та власні розроблені унікальні технології обробки такої інформації та проведення досліджень.

Членство в міжнародних профільних асоціаціях з безпеки (WAD) дозволяє залучати зарубіжні незалежні джерела інформації та проводити міжнародні дослідження та розслідування.

Завдяки отриманій профільній освіті та більш ніж 30-річному досвіду роботи у сфері менеджменту безпеки, Юрій Козут і колектив компанії «Сідкон» на сьогодні мають результати та досвід за наступними напрямками:

Практичні розробки

Практичний досвід автора дозволив здійснювати протягом 20 років ефективне керівництво консалтинговою компанією «Сідкон», яка є одним з лідерів на українському ринку надання послуг із забезпечення безпеки бізнесу, державних структур (підприємств, банків). Колектив експертів компанії «Сідкон» має більш ніж 30-річний реальний досвід роботи у сфері аналітичного супроводу інвесторів в Україні, мінімізації ризиків, побудови систем комплексної безпеки; багаторічний досвід роботи з іноземними компаніями, холдингами, державними корпораціями, приватним бізнесом (банками, страховими компаніями, промисловими підприємствами, агрохолдингами та іншими секторами ринку), закладами вищої освіти, а також має досвід виконання масштабних проєктів щодо:

- проведення комплексного кібераудиту в банках, на підприємствах (компаніях) (аудиту системи управління та забезпечення інформаційної безпеки та кіберзахисту в банках / компаніях) на відповідність вимогам міжнародних стандартів щодо захисту та управління інформаційною безпекою (кіберзахисту), у тому числі вимогам серії стандартів ISO з урахуванням особливостей діяльності компаній (підприємств, установ, організацій);
- аудиту критичної інформаційної інфраструктури;
- розроблення системи кібербезпеки та кіберзахисту в банківських установах (компаніях), усієї основної документації з метою впро-

- вадження системи управління інформаційною безпекою у банку (компанії) для забезпечення та вдосконалення кіберзахисту;
- аудиту (зовнішнього оцінювання) корупційних ризиків великих державних підприємств та банків;
 - розроблення корпоративного стандарту безпеки підприємств (компаній, банків) на основі міжнародних стандартів безпеки, зокрема серії стандартів ISO, в якому запропоновано комплекс захисних заходів відповідно до ризиків діяльності підприємств та з урахуванням особливостей їх взаємодії з контрагентами, державними органами тощо;
 - розроблення концепції / політики безпеки підприємств (компаній, банків);
 - розроблення планів забезпечення безперервної діяльності банків (підприємств, компаній) та дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій (BCP, Business Continuity Plan);
 - проведення аудиту економічної безпеки компаній, який є невід'ємною ланкою комплексної системи безпеки їх функціонування;
 - розроблення комплексної системи економічної безпеки компаній;
 - розроблення типової моделі загроз безпеці діяльності певного суб'єкта економічної діяльності;
 - розроблення моделі побудови (організаційна структура) служби безпеки в компанії з урахуванням загроз бізнесу, функціональних напрямів діяльності та перспектив розвитку компанії;
 - оцінки надійності бізнес-партнера компанії;
 - системного аналізу сучасного стану атомної енергетики провідних країн світу;
 - розроблення стратегії безпеки компанії / банку;
 - розроблення корпоративної комплаєнс-політики.;
 - розроблення політики корпоративного управління ризиками;
 - розроблення порядку проведення службових розслідувань;
 - розроблення політики в області промислової безпеки певного суб'єкта економічної діяльності.

Детальніший та повний переліки див. за посиланням www.sidcon.com.ua.

Бібліотека науково-практичних творів (збірка книг і практичних посібників) «Енциклопедія безпеки»

За результатами наукових досліджень було опубліковано понад 100 статей у вітчизняних та міжнародних наукових журналах і збірниках наукових праць. За останні 10 років підготовлено та видано понад 30 книг і посібників з питань корпоративної безпеки. Усі видання є квінтенцією підготовки та професійного досвіду автора та містять сучасні універсальні технології та ефективні методики побудови систем безпеки, мінімізації ризиків, аналітичного забезпечення при роботі на ринку.

Книги авторського колективу компанії «СІДКОН» мають практичну спрямованість, отже можуть зацікавити фахівців із захисту об'єктів критичної інфраструктури, представників бізнесу, які займаються поточними та стратегічними питаннями розвитку та безпеки бізнесу, вчених, аналітиків, державних службовців, а також слугують освітнім цілям.

Книги також є методичною базою для розроблення та проведення курсів лекцій, практичних семінарів та інших освітніх заходів з питань менеджменту безпеки; видання наявні як у друкованому, так і в електронному форматі, українською та англійською мовами.

Перелік книг і детальнішу інформацію див. за посиланням www.sidcon.com.ua/research.

Організація та проведення освітніх та практичних заходів (в тому числі міжнародних)

Отримана освіта та багаторічний досвід роботи у сфері побудови систем безпеки, ризик-менеджменту, запобігання шахрайству та інших складових безпеки бізнесу дозволив провести цілу низку освітніх заходів (курсів лекцій, практичних семінарів) для великих міжнародних ком-

паній, фахівців з безпеки підприємств, банків, корпорацій, провідних ЗВО України.

Розробки політик безпеки були використані під час проведення занять у провідних ЗВО України та впроваджені в окремих міністерствах, банках, промислових підприємствах енергетичного комплексу держави, транснаціональних компаніях.

На міжнародних конференціях з безпеки «Як захистити себе та свій бізнес» Лондонського Інституту Безпеки (The Security Institute), Велика Британія, у 2007–2019 рр. автором були представлені доповіді з питань безпеки об'єктів критичної інфраструктури, підприємств енергетичного комплексу, які були використані слухачами в практичній діяльності. Усі роки співпраці з Інститутом були присвячені розробленню технологій безпеки банків та великих міжнародних компаній. Підготовка та досвід роботи автора в інформаційно-аналітичному забезпеченні (як на рівні держави, так і на рівні приватного бізнесу) застосовні не лише для вітчизняних, а й для іноземних структур.

Участь у заходах для іноземних інвесторів (конференції Інституту Адама Сміта / Adam Smith Conferences), для бізнесу (міжнародні профільні конференції для банків та фінансових установ, служби безпеки великих компаній та підприємств), торгових представництв іноземних держав в Україні, торгово-промислових палат тощо. Виконання цілої низки практичних завдань за напрямками мінімізації ризиків, протидії шахрайству, питанням виходу на зарубіжні ринки, побудови систем безпеки.

Автор має багаторічний досвід викладання у сфері мінімізації ризиків, комплексної безпеки та аналітичного супроводу для міжнародних корпорацій та компаній.

Інтерв'ю Юрія Когута з питань інформаційної безпеки тощо:

- www.youtube.com/playlist?list=PLN4VKHPosqHlh2r4mQQoZWxOzRFVDn2bE

Статті

- Kohut Yurii, MEASURES FOR PROTECTION OF THE INFORMATION SYSTEMS OF UKRAINE'S CRITICAL INFRASTRUCTURES AGAINST CYBERATTACKS, *Kultura Bezpieczeństwa*, Nr 38, 2020 (57–65). ISSN 2299-4033
 - DOI: 10.5604/01.3001.0014.5939
 - <https://kulturabezpieczenstwa.publisherspanel.com/resources/html/article/details?id=211242>
- Kohut Yurii, LEGAL REGULATION FEATURES OF THE FIGHT AGAINST CYBERTERRORISM AND PERSONAL DATA PROTECTION POLICIES IN UKRAINE AND ABROAD, *Európska Veda. Vedecký časopis. (European Science. Scientific journal)*, Ročník 5, 2/2020, Podhajska, ISSN 2585-7738, EV 5691/18.
 - <https://european-science.sk/storage/journals/essays/2-2020/396.pdf>